

VASI FİLIOĞLU

HOŞ BULUŞTUK!

VASİ FİLİOĞLU

**HOŞ
BULUŞTUK!**

Peetlär hem annatmalar

Kişinöv • 2013

CZU 821.512.165(478)-1/-3

F 50

Redaktor: **Petri Çebotar**

Fotolar: **İvan Karanastas**

Elvira Kapaklı

Maket: **Elena Kurmey**

Kapak: **Veaceslav Popovschi**

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Filioglu, Vasi.

Hoş buluştuk! Peetlär hem annatmalar / Filioglu Vasi;
fotolar: Ivan Karanastas, Elvira Kapaklı ; kapak: Veaceslav
Popovschi. – Chișinău : S. n., 2013 (İ.S. F.E.-P. "Tipografia
Centrală"). – 120 p.

1000 ex.

ISBN 978-9975-78-961-5.

821.512.165(478)-1/-3

F 50

*Bu kiyadın basılmasında finans yardımı için
Gagauziya Bakannık Komitetinä hem Gagauziya
Başkanına M.M. Formuzala bütün ürektän
şükür ederim.*

Avtor

*Allahtandır bu izin –
Korumaa sevgimizi,
Angısı dürter ürää,
Kaldırêr taa göklerä...*

Vasi Filioglu

“Çiftçiliklän kanında, käämil laflan dilindä, senmâz çiçeklän canında, dinmâz şenniklän üzündä yasêêr Vasi Filioglu Beşalmada”, – bu gözäl sözleri şair hem yazıcı Mina Kösä yazmıştı Vasi Filioglunun “Yıl kuşaan korafırları” kiyadının önsözündä.

Duması onun yanvarın 26-sında 1949-cu yılda.

Peetçinin ömürü çokuşaklı ayledän çekeder, taa küçüklüündän girişer nesä hepbir aktarmaa: nezaman bobasının aulunda, nezaman kolhozun erlerindä, nezaman da çalgıcıların arasında. Açıkğöz şkolacıydı, sora student oldu. İzmet etti agronom, agrikultura tehnikumunda üüredici, “Çalık” adına sovhozda direktor, oldu kolhoz başına yardımcı. Büün dä kendi duuma erindä çalışêr hep toprakta, olup “Birlik” adına çiftçilik çorbacılıın başı.

Kırda-bayırda o diil sade sevmiş çotuu – nicä uşaa, çiçää – nicä sevdayı, ekmää – nicä anayı, çöşmeyi – nicä hatırı, dan erlerini – nicä geniş üreklîi. Hep orada, dayma bulunup insanın arasında, o sesirgenmiş halkın sözünä da zenginnetmiş dilini, keskinnetmiş duygularını hem annamış, ne läázım insanın canına. Da yavaş-yavaş ürektän kopma duyguları, körpä, derin fikirlîi

başlamışlar erleşmää biyaz yapraa – bölä yollanmış onun käämil yaratma sızıntısı.

1995-ci yılda Vasi Filioglu kabuledildi Moldova Yazarlar Birliinä, 2000-ci yılda onun katılmasınan kuruldu Gagauz Yazarlar Birlii.

Yıl-yıldan onun peetçi sesi kaavileşti hem gözel-leşti. Can seslerini Vasinin bütün ii bilirdir okuyucular, kim hoşlu buluştu onun şiirlerinnän kiyatlarda “İlkyaz türküsü”, “Aydınnık”, “Yıl kuşaan korafı”, “Can sızıntısı”, “Ha, tutunalım kol-kola!”, rus dilinä çevirili şiirlerinnän kiyadında “Заря над Буджаком”. Onun şiirleri tiparlanêr antologiyalarda, üürenmäk kiyatlarında, jurnallarda, gazeta sayfalarında. Hem onnar tiparlanêr diil salt gagauz dilindä, ama başka dillerdä (rus, ukrain, tatar, türk, moldovan h. b.). Kendi yaratmalarında gösterer gagauzların yaşamasını, tabiatın güzelliini, tarafın zenginniini. Çok şiirlär yazêr uşaklar için hem uşaklara deyni, kiyatlarında büük er kaplêr satira, yumor, porezen.

Talantlı avtorun çoyu peetleri hem muzıkası gagauz halk türküleri oldular, deyecez: “Saat gidärdi ediyä”, “Uygunnuk”, “Seninnän”, “Of “, “Ha tä şindi, ha şaşalım!”, “Sevda”, “Çotuklar, hey, çotuklar”, “Sän, gelin, utanma”, “Kadınca”, “Gel” h. b.

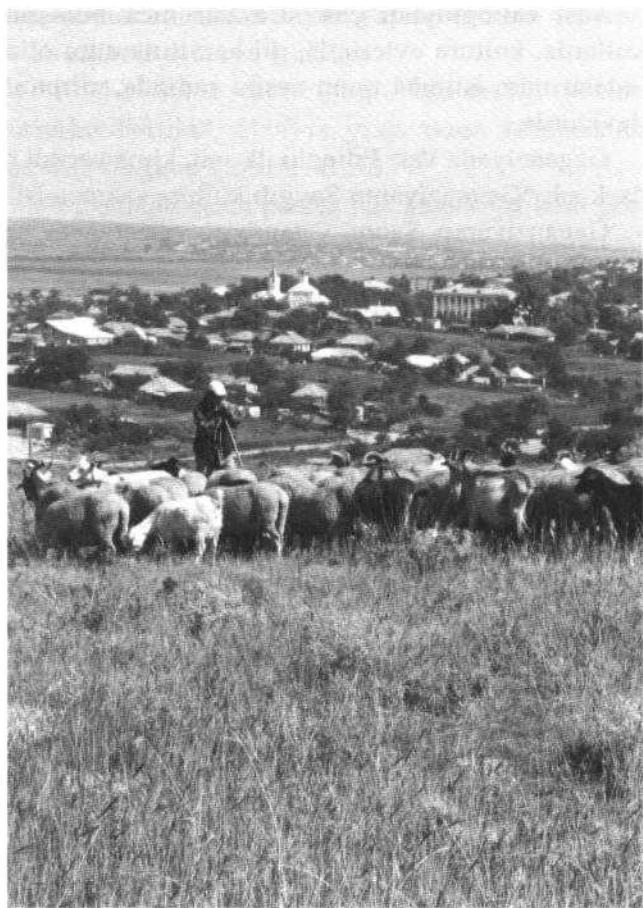
Vasi Filiogluylan çok sıra var nicä buluşmaa okullarda, kultura evlerindä, dil hem literatūra olimpiadalarında, işitmää onun sesini radioda, siiretmää televizorda.

Gagauziyada Vasi Filioglu ilk şair, kimä verildi bir üüsek ad: “Gagauziyanın Saygılı kultura zaametçisi”.

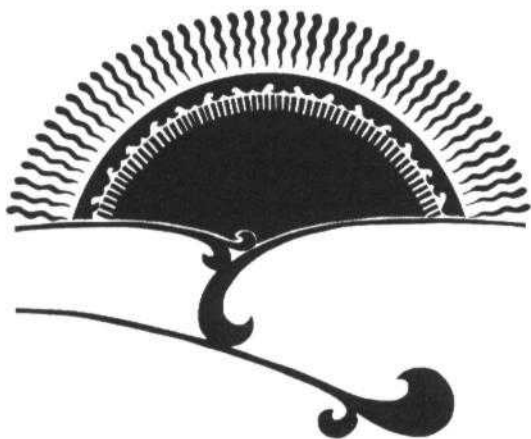
Gagauziyanın Şannı Vatandaşı, yazıcı hem şair Kosti Vasilioglu butakım yazêr:

“Vasi Filioglu – haliz laf ustası, angısının yaratmaları, bän bulêrım, var herbir evdä, herbir ayledä. Onu küüdä dä, dolayda da hepsi biler, nicä ii ürektä hem hatırlı adamı, anılmış hem şakacı şairi”.

PEETLÄR

GAGAUZIYA-VATAN

Yaşaman enilendi,
Sevgili ana topraam!
Diiştirmäm günä seni,
Gagauziya-Vatan!

Kaydı tunuk o bulutlar,
Yortu-şılak açtı güllär,
Duudu derin şu umutlar,
Aydınnandı gelär günnär.

Buyur, halkım, buyur, dilim, –
Bucak sizin için yanık.
Aksın ömür – käämil kilim,
İlerlesin hep insannık.

Yalpak güneş ko şılasın,
Evlat boyu sevsin topraa,
Serin çöşmä suyu aksın,
Dolu olsun herbir sofrâ!

Mutlu halkım, şükür sana,
Senin bu büük dayanmana!
Çok beklenän geldi günnär,
Gagauzu bildi dünnä!

Yaşaman enilendi,
Sevgili ana topraam!
Diiştirmäm günä seni,
Gagauziya-Vatan!

VATANIM – ANA BUCAAM

Yortulu büünkü günnär,
Meyvalar açtı, güllär...
Ne käämil sıcak kucaan,
Vatanım – Ana Bucaam!

Sabaamız, çok güneşli,
Yalpacık selämneşti.
Uyandı kurt-kuş, aaçlar,
Acıkmiş uşacıklar...

Topraamız bizim cömert,
İşimi dä şeremet.
Tuz-ekmek, filcan sesi
Musaafir bekleer gelsin.

Dost, kardaş, geçar yolcu,
Adedi koruyucu,
Sofraya oturdular,
Tatlı dil tez buldular.

Türkülär bir hoş keftä,
Oyunnar bol ürektän –
Ömürün olur özü,
Zenginnii gagauzun!

Yortulu büünkü günnär,
Meyvalar açtı, güllär...
Ne käämil sıcak kucaan,
Vatanım – Ana Bucaam!

GÜN ŞİLÊÊR, ŞİLÊÊR CÖMERT...

Bin dokuzüz doksan dört.
Dekabri ayı.
Gün şilêêr, şilêêr cömert,
Yııdııp mayıl.

Aykırlêêr on yıl artık
Ozmandan beeri,
Bucakta ayaa kalktı
Gagauz Eri.

Dolaylar ne eşerdi,
İi keftâ kuşlar,
Gagauz gülümsedi –
Duudu umutlar...

Diriler hep gün-gündän
Käämil dilimiz,
Ses gelir şenni düündän –
Kısmetliyiz biz!

Dök, dostum, birâr filcan
En ii şaraptan!
İi günnâr sana, – deycäm, –
Gagauzistan!..

GÜN AYDIN, TATLI SÖZLÄR!...

İlkyaz. Uyanêr kırlar,
Çiidem kalkınêr günä...
Daa simfoniya çalar, –
Kâr seslâmemää günâa.

İlkyaz. Nesä bunda var:
Neet koydum – kalmaz yarı.
Hepbir dürter duygular –
Yaratmak duyguları.

Genç, kızgın o üreklâr,
Pay olup iki kanat,
Uçarlar üüsek, yıraa,
Akıllı olursa start.

Da bulup kolayını,
Toplaşêrız burayı
(Kimnerdä talant yanır) –
Söz hem dil ustaları.

Neredä çıkêr üzä
Şafkçaazı çok yıldızın.
Gün aydın, tatlı sözlâr,
Kardaşım-gagauzum!

ŞEN OL, BEŞALMA!

Beşalma, duuma küüyüm,
Peetlerim sana, türküm,
Ateşli hem oynnar
Bir baaşış sana olar.

Açıklêêr uzun sayı,
Beşalma, tarihini.
Temelin – Yalpug, çayır,
Donaklun – bir genç gelin.

Hodulluun – şannı muzey,
Peetçilär, resimcilär.
Kliseyâ insan gezer,
Kayalı dermen dönär...

Genç-ihâr arasında
Ruh soluu taazâ eser,
Bereket tarlasında
Büük zaamet kuraa enseer.

Sofralar zengin, dolu...
Ne mutludur bu günnär!
Kalkınêr evlat boyu,
Katılêr şennâä düünnär.

Yok, dostlar, durmaa haylak,
İi keftâyiz çünkü biz!
Oynaycez hep çalarak,
Şennensin şu küüyümüz!..

Beşalma, duuma küüyüm,
Peetlerim sana, türküm,
Ateşli hem oynnar
Bir baaşış sana olar.

ADLÊÊRIM...

Ivan Karanastasa, resimciyâ

Halkına oldun esir.
Ömürün – renkli resim.
Büülenmiş o yaratman –
Hem acın, hem alışman.

Mariya Mavrodiyâ, üürediciyâ

İnsannar arasında
Bir senmâáz sän gül çiçää.
Kef hoşluu döküp candan,
Dolaylar bütün açar...

Dimitri Dmitriogluya

İlilerdän sän en iisi,
Büük hayır öndercisi.
Hep sevinçlän çık karşı,
Bu ükü üz yıl taşı...

Petri Vlaha, resimciyâ

Altmışı tamannadın,
Ama hepbir yok raadın.
Ev susaa oldu şedevr,
Yapmana halk baş iilder...

Vasilisa Grajdana, yaratıcıya

Vasilisa, yıldızım,
Gagauz halkın kızı!
Yaratma yolun aydındır,
Dolayı uyandırırdır...

Ne mutlu, bölä, ki varsın,
İstedii gülü kokasın!
Durmayasın hiç haylak,
Biz dâ olarak dayak.

Todur Marinogluya, yazıcıya

Bin dokuzüzüz elli beş.
Gücük ay ne şennener...
Gök tä kâr olêr şaş-beş,—
Bir yıldız erä konêr.

Dolaylar çıkêr karşı,
Duyulêr ki ruh sıcaa...
Halkımız bütün şasır,—
Büük şılak sarêr Bucaa!..

***

Taa bir yaz artık geçti...
Tä sentäbri etişti
Da adımnayp Şen-Şen,
Tabiat oldu sersem.

Mayıllım buna gitti...
Bu örneđ bana etti.
Da alıp onu elä
Bän dā kār yaptım ölä.

TAA BİR YIL KALDI GEERDÄ

Taa bir yıl kaldı geerdä,
Baaşlayıp “sürpriz”,
Ya brakıp kimi erdä
Çok faydalı iz.

Oolumun aylesindä
Bu izçääz – kızçaaz,
Da onun gelmesindän,
Herbir gün – ilkyaz!

Şu käämil bu zamanda
Ko kızlar büüsün!
Dädusu Beşalmadan
Hep ko yol düüsün!..

KUANNAR, HEY, KUANNAR...

Kuannar, hey, kuannar,
Birliktä yaşayannar!
Yaklaşêrim hotula
Da duyêr kuşku kulaam
O hoşlu kefinizi.
Öpeyim olsa sizi!

Kuannar, kuancıklar,
Eriyip gider tä kaar...
Gün başlêêr tä yısıtmaa,
Uyanêr armut, alma...
Lüzgercik eser uslu
İlkyazın hem kokusu.

Kuannar, hey, kuannar,
Güneşi karşılayannar!
Koşulêrsınız işä,
Uurayıp herbir çiçää:
Yok durmaa, deyip, gelsin
Birkimsey versin izin.

Kuannar, kuancıklar,
Düşünmää varêrim kâr:
Biz dä çalışsak ölä,
Nası siz – ölümsüyä, –
Kaybelceydi “of!” hem “vay!” –
Yaşamak olceydi RAY!..

AYAZ

Bulutlar kaydı yıraa
Taa yazı geçirmedään.
Gücenik kaldı kırlar,
Gücenik çiftçi ürää.

Can-sucaaz içilmedik,
Güzlüklär iildi aşaa...
Ne senikti, ne diri
Girdilär onnar kışa.

Bekledik gecä-gündüz
Biz seni, pamuk-kaarcaaz.
Sän – olur umudumuz
Taa bastırmadaan ayaz.

Nerdän-nereyi oldu –
Kış ortasında birdän –
Bir boran tez kopuştu,
Süpürdü kaarı erdän.

Çıplacık kaldı tarla,
Güzlüklär, of, kap-kara,
Çıtırdêêr donuk baalar –
İçimiz bütün yara...

BAŞ İİLDERİM, “STRUGURAŞ”!

Güneşçik baaşlêêr şennii,
Siireldip hep serinnii.
Çii havezlân kalkınêr,
Gülümseer sabaalen er...

Kuş sesi, major tonda, –
Yollanma bulutlardan.
Tuya, baa çotuu, güllâr
Gözelliklär selemnâr...

Yolumuz yılmalanêr –
Üreemdâ sevinç yanêr...
Taa birkaç adım aşaa –
Nistru kapuyu açar.

Karşılêêr Saalık Evi,
Uzadıp ellerini,
Tuz-ekmeklân yalpacık
Hem candan bütün açık.

Sofralar – decân, ki düün,
Doktor saabili her gün...
Gençlendim beş-on bân yaş,
Baş iilderim, “Struguraş”!

SEVDA

İlkyaz gülün içindä
Şılalı duruk çüidä
Gördüm onun üzünü
Sevdalı da gözünü.

Beni ne sarfoş etti
Bakışın o derinnii,
Lafımı heptän kesti
Dudakların selemnii.

Kaybeldi aar yorgunuum,
Büülenmiş oldu erim,
Sıklaştı usul soluum,
Uyandı duygum derin,

Kär kıstav o içerlär
Diişildi, oldu meydan,
Dirildi hem başçelär,
Lafetti gerçek fidan.

Oldum sarfoş içkisiz,
Türkü dä çaldım sessiz:
Tomruklu yıldız daltı,
Oldum sana sevdalı...

Toplanalım, sevgicääm,
İçinä o gül çiçään –
Sevdamız hep haşlansın,
O çiçek tä hep açsın!..

ŞENNIKTÄ CANIM, ÜRÄÄM...

Yoktu hiç gecä raadım,
Kär açıklamaa ayıp, –
Uykumu bir düş daattı,
Duygulu suvazlayıp.

Gözlermi açan açtım, –
Sözleşti bir ses çannı...
Yıldızlar şılaa saçıp, –
Yısıttı ne canımı!..

Dan erlär dä uyandı,
El uzattı şen, yalpak.
Kuşcaazlar türkü çaldı,
Sevinçli eş olarak.

Eşerdi er-dolaylar,
Sucaazlar taa serinni...
Kanatlar mı ne büüyär,
Ki duyêrım ilinnii?!

Senniktä canım, ürääm,
Türküyä döner peetlär...
Allahım, acı, sölä –
Sanki nedir bu “zeetlär”?

...Başçada güllär açık,
Donaklı körpä fidan.
Biz yärimnän sarmaşık
Kef toplêêrız kokuda...

OLUR-OLSUN...

*Eşimnän ilk buluşmamızın
40-cı yıldönümünä*

Olur-olsun, ki Allahtan
Verilsin ölä bir izin,
Ani gelip ta yırıktan,
Buluşmamız olsun bizim.

Dekabri ayın beşiydi,
Bin dokuzüz altmış dokuz.
Kluba bizi topladıydı
Konstitutiya yortumuz.

Oyun avası çalardık...
Zalda oynardı insannar...
Benim ürääm pek yanıktı,
Güüsüm ona gelärdi dar.

“Bu yangınnar olur nedän?” –
Soramadım taa üreemä, –
Gençlerin o arasından
Bir bakiştan oldum semä.

Alıp elä, olup dayak,
Ürek hem baş yanmasına,
Yollanêrim sallanarak
O bakişın saabisinä.

Yaklaştım: o göz şafkları
Hem yısıdêr, hem üşüder...
Lafım kaldı benim yarı.
“Uslan!” – bir ses sansın geler...

Çıktıynan o fasıl izdân,
Önümdä – bir açık gülcääz.
Tutup incä belceezindän,
Girişeriz dönmää biz vals...

...Ozamandan geçti diil az –
Kırk yıl tamannanêr artık.
Gülümseyrâk, döneriz vals,
Geeridä vakıdı brakıp...

DEKABRİ AYIN BEŞİYDİ...

Dekabri ayın beşiydi,
Güzlän kış selämneştiydi.
Başçalar ama taa şendi,
Uyanardılar ki endän.

Dekabri ayın beşiydi.
Bir gülcääz gözüm seçtiydi:
Gözelli şılak serptiydi,
Bakışı sarfoş ettiydi.

Dekabri ayın beşiydi.
Gülceezi açan öptüydüm, –
Gezmedim erdä yıllarlan,
Dostlaştıydım yıldızlarlan.

Dekabri ayın beşiydi.
Yaşlarım benim, işidin:
Kırk üç yıl hep bir “zeettäyim” –
Kırk üç yıl bän kısmettäyim!

ALLAHTANDIR BU İZİN...

Allahtandır bu izin –
Korumaa sevgimizi,
Angısı dürter ürää,
Kaldırêr taa gökleri...

O gözlär – göktän temiz –
Duygulu braktı bir iz:
Keskinnii o bakışın
Kısalttı derin kışı.

Boycaazı – kaynar dalga
Bürüncük bulutlarda.
Er duymaz adımnarı
Mayıllıklan sarılı.

Güüdenin o ilinnii
Kanatlandırdı beni,
Da uçmaa bän kalkındım,
Nereyi çekti aklım.

Büük yortuydu canıma,
Laf kattı açan bana.
Mum gibi dä eridim,
Elceezi açan diidi.

O büülü sesçeezindän –
Kemença ötmesindän –
Uyandı dolay erlär,
Üreemdä hem taa nelär...

Allahtandır bu izin –
Korumaa sevgimizi,
Angısı dürter ürää,
Kaldırêr taa göklerä...

PROST ET...

Prost et, sevgilim, beni,
Ki benim beterimä
Ömürün temelini
Koyamadık derinä.

Kırladık küüdän yıraa,
Neetleri brakıp yarı.
Yaamurdan kaçtık kuraa...
Prost et, varsa kolayı.

Prost et, ani uşaklar
Bobayı siirek gördü.
Ev gelärdi bana dar
Da kira hep örüdüm.

Çıkmadım, beki, saabi
Ya sevinç, ya acına.
Yaşamak sa, baksan, bir, –
Prost et, danışcam sana.

Prost et, olmadı ara,
Oturup, gam daadalım.
Çıkarıp hem sofraya,
Ev şarabı dadalım.

Bilmeerim, arka-dayak
Hiç duydun mu sän bendän?
Bükmedin iştan ayak,
Bän lüzgärdim dermendä.

Prost et, prost et bin kerä,
Yolca gitmedim zerä.
Büün dä yırakım evdän,
Üšekçä uçup erdän...

BÖLECÄ HEP OL...

Todur Angelyä

Todur Bey, inan,
Çok mutluyum bän sana,
Ki gündän-günä –
Büük dayaksın Vatana.

Ne yaptıysan sän –
Puşkin dâ, rus dedemiz,
Deer: "Bendän selâm!",
Büün olup bir gagauz.

Bölecä hep ol,
Ol temel ruhumuza!
Sän – şılak bir yol,
Çıkaran halkı üzä.

ÇALIŞMAN – AÇIK CANDAN

M.M. Formuzala

Baş ulu daada – aslan,
Kartal da – duruk göktä.
Büün ömür-dünnä, insan
Çok hoşludur birliktä.

Terbeelär ki elindä,
İi kulları sän onnarı!
Zorluklar sa önündä, –
Ko katlasınar varlı...

...Savaşmanna yıl-yıldan
Büük neetlär çıkêr üzä.
Çalışman – açık candan –
Aydın yol gagauza!

BOBAMA

Eh, bobam, paalı bobam,
Geçirerim aklımdan
Saçların benizini,
Da kalem dürter beni...

Küçüklüün geçmiş zorda:
Ba kırdı, ba harmanda...
Cenk dürtmüş, açlık basmış,
Ömürü karıp-katmış...

Ama Allahtan olur:
Zorlara deyip "Ya, dur!" –
Açılér kara perdä,
Íz brakıp çetin erdä.

Aar çekip sän soluunu,
Razgellersin yolunu:
Kabledip şılaa gündän, –
Hoş eser o üreendä.

Hatırın geçer küüdä,
Pak ekmeksin ayledä.
Ellerin altın keser,
Var cümbüşünä dä er.

Sän altı uşaa boba,
Biri sapmadı yoldan –
Hepsi ardına gelir,
Torunnar da – otuz bir!

Tokatçık, kapu açık.
Bobamız, hem dādu, çık!
Sürücük geldi sana,
Hederlezlān kutlamaa!..

...Sevineriz pek, boba,
Ki bilāyiz sofrada.
Saalını versin Allaa,
Brakmasın seni yıllar!..

YAPTIKLARINI KATLA

R.G. Yasıbaşı

Kongazda yortudur büün,
Ki duumuşun sän bu gün.
Toplandı üzlärlän can,
Hatırlıysın sän açan.

Kutlamaa geldik seni,
Paylaşmaa sevinmelii.
Seslemää türkülerini,
Virtuoz işlerini.

Radion, paalı dostum,
Üstünä saalık konsun!
Şenniktä olsun kefin,
Hep ötsün o çan sesin!

Türkücü aylän büüsün,
Hoşluktan ürään gülsün!
Yaratmaa da alatla,
Yaptıklarını katla!..

KARDAŞIM, SÂN KARDAŞIM

Georgi Fililogluya

Kardaşım, sãn kardaşım,
Kapunu raz bãn açtım,
Büün sendä bu konušta
Düşecek sana “mušta”.
“Muştalar” çokça yaayar...
Al bir zontik kafaya
Koruntu olsun, zerä
Havezim kayet geler.

Kardaşım, sãn kardaşım,
Pek beenmiştin sãn kışı:
Dünneyä gelmän benni –
Yıl çeketmesi günü.
Üçüncüydün ayledä,
Büümedin kucak-eldä,
Ki tutardık hep seni
Pak koyupta kementi.

Kardaşım, sãn kardaşım,
Hiç bitmâzdi o işin,
Ne o “Dur!” – bilmâzdin hiç, –
Herersi yoluk piliç...
Oynamandı da gercik,
Patladardın tüfecik:
Büün dâ hep canım acêêr
Raametli o parmaca.

Kardaşım, sän kardaşım,
İ dostlarlan karıştın:
Saksan hem Modoy-fantast,
Vançuylan Karanastas!
Güttünüz balıkçılı,
Gecelär geçärdi ii:
Kim taazä, serin çiidä,
Kim bagajnik içindä...

Kardaşım, sän kardaşım,
Elinä alıp taşı,
Dirildersin ne mutlu...
Bän dä sana umutlu.
Ama var bir taa "ama",
Ko biraz duruklanmaa:
Buradayız biz neyä,
Dostların hem senselä?!

Kardaşım, sän kardaşım,
Büün senin elli yaşın,
Neylän kutlêêrız seni!
Sev hep, brakma gelini:
Da evlat duursa eer,
Bir haber bizä sän ver.
Çocucak olsun ya kız –
Geleceç hiç bir lafsız!..

KİMDİR BU ADAM?

N.V. Kapaklyya

Diildir bu dünkü olay:
Altmış yıl geeri
Yollanêr uzun yola
Oglanın biri.

Şımarıkmış ilktän o,
Küçüklük yaşta.
Kızgınnı onunmuş – koor
En çetin aaçtan.

Bir sessiz evdän kayêr,
Hepbir kökleşip.
Göz bir kızçaaza koyêr, –
Da olêr eşi.

Daa gibi oollarında
Ömürü baalı.
Vermeer darsımaa ara
Torunkaları.

Tehnikayı olsa çak
Taa döşää alsın.
Ama kapular alçak, –
Hiç yok ne yapsın!

Da olup işä yanık, –
Tehnika inneer:
Var bilgi, alışkannık,
Titirer kâr er...

Çok düşünmeyä vardım,
Kimdir bu adam?
Durdum, sordum, buldum –
O aramızdan!

Yok bir iş yarım kalsın,
Çıkmasın saabi.
Koli Kapaklı-Kasir –
Soy-sokak laabi.

KAKU LÄNA...

*Läna kakumuzun hem bacanaamın
Vladimir Sarıların barabar yaşamaların
50-ci yıldönümünä adlêırım*

Hoş buluştuk burada,
Cümneniz-canım!
Gidärkän kırdırmadan,
Olur yanılıym.
Afedin beni ozman,
Sofra prost etsin,
Türku çalmam, şiir yazmam
Kabula geçsin.

Kaku Läna, bacanak,
Filcannar dolsun,
Allaa kismet etmesin,
Buaz kurusun.

Kaku Läna, gülfatmam,
Elli yıl geeri,
Göz koyup bir Ataman,
Yakmış üreeni.
Kakum benim, Länacım,
Mutluyum sana,
Ya pembä o yanacı
Öptür bacanaa!

Kaku Läna, bacanak,
Kutlêırım sizin
Elli yıldönümünän
Gür aylenezi!

Bacanaam-eniřteciim,
Kaç yıl aykirlêêr... –
Elli yıllık bu gelin
Hepbir dakılêr...
Saçların biyazıdı,
Taa biyaz kraadan,
Stençu Myalın büük kızı
Brakmêêr hep raada.

Kaku Läna, bacanak,
Hep gülâ-gülâ,
Taa üz yıl yaşayınız,
Olarak bilâ!..

ENİ YIL

Kısaldı aydın g nn r,
Gecel r serinledi,
Ama  ennikl r s  nm r,
Ki kanikullar geldi.

Dolaylar – pamuk kaarcaaz...
K rk firl  r sandıklardan:
Olmasa da k r ayaz, –
Var eri Eni yilda.

 amcaazlar ne donaklı,
G z k p r renkli  afklar...
Ayaz D du tomaklı
Laf birkaç attı aar-aar:

“T , g rersiniz, torbam
Patlaycek, baaşı   kl .
Ama d  ecek onnar
Kimnerd n olcek t rk ”.

Torbayı o tez  z p,
“Kutluca olsun!” – dedi.
U aklar bir ses d z p,
Cuvaplı sel mnedi.

Da giriş o darmadaan
S z-peatl r t rk  olmaa,
Baaşı lar da torbadan –
Saabilerini bulmaa...

HOŞ GELDİN!..

Hoş geldin konaamıza,
Saa ol, Eni yıl!
Büük baaşış oldun bizä,
Büük yaptın hayır!

Sän yaktın yıldızları,
Göklerä çıktın,
Donattın çamçaazları,
Yortuyu açtın.

Oynamaa çevrã-oyun
Sän çekettirdin,
Kışın Ayaz Dãduyu
Sän vaatiz ettin.

Tabiat-dolaylara
Sän koruyucu,
Can da taşıyannara
İisin bir yolcu.

Danışamam bu üzerã
Butakım olur:
Razgelãrseydik derã, –
Köprülã onu.

Dan erlãr ko sevinsin
Keskinni şafka,
Yıl-yıldan taa birleşsin
Dünnedã halklar!

YILIMIZ OLSUM VARLI...

Saatlarda düüldü çannar,
Gecemiz olup yarı.
Ötmeli o filcannar
Karşladı eni yılı.

İçerlär – renkli şılak,
Sofrada büülü laflar.
Sıcaklı kucaklamak
Hem gözäl kutlamaklar...

Hoş kutlêêrım bu gündä
Masallı dolayları,
Kuşları şen türküdü,
Gelecek olayları.

Hem kutlêêrım ürektän
Güneşi, geceleri...
Şarapçık aksın çeptän,
Şennetsin ecelleri!

Hoş, mutlu o umutlar,
Erleşip, kökleşsinnär.
Birleşsin heptän halklar,
Büük olup bir senselä!

Yılımız olsun varlı,
Ömürmüz – uzun, aydın.
Yalpaklık yaasın, hayır, –
Ha bunnarı yapalım!

HA, TANIYIN!...

- Şubacım ne kıvırcık,
Kuyrucaam – örmä pelik.
Çok mayılım çimenä,
Anacın sütçeezinä.

(Kuzucuk)

- Yukarda kafam, hep dik,
Sürüdä anam ki ilk.
Zararcıyım da,ama
Başlaycam akıllanmaa.

(Olacak)

- Var kardaşlarım zulum,
Bän beenerim usluluu.
Ne dä verselär imää, –
Yok çok-çok domuzlanmaa.

(Potmarcık)

- Çok yapêr anam iilik,
Bän küçüküm şindilik.
Varsaydı ama ömür, –
Bän dä bulurum semir.

(Koducak)

- Yok taa buynuzçuklarım,
Ama ko olsun saalım, –
Azbuçuk dayanacam,
Ki büüylerlär oyaca.

(Bızaacık)

- Olmaydı otçaaz, pelin
Hem tel-setkadan evim, –
Bir gelcäydim karara –
Başçaya uz, zarara.

(Tavşamcık)

- Üşenerim taa salmaa,
Doyurêr ki taa anam.
Gelecek ama vakıt –
Bitecek bu büük raatlık.

(Palıcık)

- Kaçınêr anam – ter-su –
İmemiz hepbir olsun.
Bän dä nezman büüyecäm,
Hambarda bekçi olcam.

(Kedicik)

KUTLAMAK

Kumiřacuma Dragni Svetaya

Sveta, Sveta – Aydıncık,
Büün dekabrinin kaçı?
Beş olêr yaşcaazların,
Kaçınêr kardaşların...
Seviner anan, boban,
Büün onnar kâr pelivan,
Ki büütmää üç gül-uşak, –
Ayozluktur bu iş pak!

Sveta, Sveta – Aydıncık,
Gül çiçää taazâ açık!
Nunannar geldi sizâ,
Hatırlı aylenezâ:
Kutlamaa geldik seni
Hem öpmää yanacını,
Seslemää türkü ya şiir,
Başlamaa da hem bişey...

SANKİ DÜŞ MÜ BU OLSUN?

Sanki düş mü bu olsun,
Ki beni o hep dürttü?
Üreemin дә düülmesi
Hepbir çan gibi öttü...

Diil düş, bu bir ii haber
Ureemi duyguladı.
Dar gelip yuvamda er,
Meydana bän yollandım.

Başarıp uzun yolu,
Büük Boba olup yardım, –
Şen karşıladı oolum,
Kim hem taa – fit şaşırdım...

Üç kızçaaz, üç yıldızçık,
Önümä birdän kondu.
Duygulu biz sarmaştık,
Gözlerim tez sulandı.

O küçük torunkacım
Kucaama tez çekildi.
Datçaazi o yanacın
Fikirmi, alle, çeldi...

GEL, OOLUM, SARMAŞALIM!

Eh, oolum, benim oolum,
Dünneyä gelmä yolun
Oymaklıydı, näända düz,
Az şılardı gün-gündüz.

Ama hepsicii geerdä...
Açıldı tunuk perdä,
Da çetin basıp erä,
Aydınnık girdi evä.

Ses kurdu dalda o kuş...
Çekildi gergin arkuş
Strunada kemençenin, –
Dolaylar da şennendi!

Eh, oolum, benim oolum,
Kos-koca adam oldun.
Düş gibi kaydı yıllar...
Şükür et, ki var Allaa!

Var anan altın paada
(Yoktu ani hiç raadı),
Var boban, kardaşların, –
Gel, oolum, sarmaşalım!

Ko ürek ürää duysun,
İstediklerini bulsun:
Bu olur bendän baaşış,
Bir sendän – yalpak bakış!..

AYDINA BULUTLARDA

Torunkama

Gün şilêêr, şilêêr yalpak,
Kuşçaazlar şen türküdü.
Uyanêr tâ tomrucak
Gözümün şu önündä.

Boşanıp umutlardan,
Gün-gündän gülcääz açêr...
Aydına bulutlarda
Ayozcuk gibi uçêr...

Yukarda sevinmektän,
Ki aylä zeedelendi.
Seviner o ürektän –
Kızkardeşçik edendi.

Gün şilêêr, şilêêr yalpak,
İçerlär dä taa aydın.
Göcencii sallayarak,
Kaku da uyukladı...

TORUNKAMA

Torunkam, torunkacım,
Dädunun Aydınacı!
Geçirerim fikirdän
Çok işlär küçüklüündän...
Şenniktä düüler ürääm,
Varız ki bu dünnedä,
İi keflär dä ozaman
Şiir çeker beni yazmaa.

Torunkam, torunkacım,
Dädunun o tavçamcı!
Pek özlärdin sän güzü,
Karpuzçuk imää, üzüm...
Nezman tutardı nazın,
Däärdim: – Ya seslä, kızım:
Çekecek açan imää,
Kuzucuk gibi baar “mä – ä!”

Torunkam, Günüm aydın,
Şkolaya sän yollandın...
Üürenmää savaş islää,
Sevinsin şu senselä.
Dil üüren, gözäl yazmaa...
Gelecän açan yaza,
Däduyu bularsan saa, –
Şiir oku, oku masal.

Torunkam, torunkacım,
Dādunun Aydınacı!
On yaşı sãn doldurdun,
Büük kızçaaz artık oldun.
Brak üşenmeyi, sakla,
Mamuna hepbir yaklaş:
Sil tozçaaz, yısla çiçek –
Gör, ne o sevinecek!..

* * *

*Oolumnan gelinimizä
bir küçük nasaat*

Onbeş yılın var adı:
Yaptınız birkaç adım,
Da kızlar, kâr gül-çiçek,
Gün-gündän açêr ürek.

Alın bunu esaba,
Ter insin avşam-sabaa,
Da bir kardaşçık, gelip,
Yıslasın gülceezleri...

OLSANA BENİM

Bän seni gördüm seftä
Başçada, çiçekliktä.
Selemni o bakışın
Büük umut saçtı...

Gel bana sän, ol benim, –
Ürektän, candan dedim.
Ama sän aşaa baktın,
Hiç annamadın.

Göz-gözä karşı geldik
Da birkaç laf lafettik.
O lafların ötmesi –
Türküdä sesim.

Gel bana sän, ol benim, –
Ürektän, candan dedim.
Ama sän aşaa baktın,
Hiç annamadın.

Gecelär az yıldızlı,
Yok raadım, oldum nazlı.
Aydınnım hem göz yaşım –
Hoş o bakışın.

Gel bana sän, ol benim, –
Ürektän, candan dedim.
Ama sän aşaa baktın,
Hiç annamadın.

GEL SÄN, GEL BANA

(türkü)

Onu görüp, bilmäm nedän,
Bän bilmäm nedän,
Ölä şäflü düüler ürääm,
Of, düüler ürääm.
Hoşlu canım, annat heptän,
Ya annat heptän:
Nelär olur zeetlenmektän,
Büük zeetlenmektän.

R:

Gel sän, gel bana,
Güneş-mayılm,
Sarmaş boynuma,
Gökä uçalım...

Levent boyu olur iiliim,
Ah, olur iiliim,
Gözäl uzun var bir pelii,
Bir uzun pelii.
Gözlär şäflü hep gülümseer,
Hepbir gülümseer,
Büülü sevgi ondan eser,
Ulaşkan eser.

R:

Şenni gülüş – açık güldän,
En açık güldän,
Lafi düzmää bilmäm nedän.

Hiç bilmäm nedän.
Sevgi acımı annasın,
Nesoy annasın,
Da ii cuvap sade versin,
İi cuvap versin.

R:

Ko başçalar hep bir açsın,
Başçalar açsın,
Duygum o çiçeklää dalsın,
Çiçeklää dalsın.
Da divecä orda kalmaa,
Divecä kalmaa,
Ecelimi kucaklamaa,
Ah, kucaklamaa!..

R:

SAAT GİDÄRDİ EDİYÄ...

Saat gidärdi ediyä,
Vani geldiydi bizä.
O teklif etti kendinä düünä,
Sora çeketti güüsünü düümää:

„Şarap bolluu olacek,
Yakalar bollanacek.
Ama şindilik, of, oldum semä, –
Komşular döker hem dä senselä”.

Tä nicä bizä geldi,
Hep, döküp, içer kendi...
Taa sora bana: “Al, buyur!” – o deer,
Kendi maazamda o ikram eder...

Bän ozman dedim: “İvan,
Sän yuttun büün kaç borkan?!”
Gösterdi o “bir”, uzadıp parmaa,
Hem dä taa birkaç avşamdan kalma.

Şarabım açan bitti,
Kaçarak evä gitti.
Etişer ama ertesi günü,
Düüncülär yapêr güvesiz düünü.

GELİNCİİM-GÜLÜM
(türkü)

- Ay, oolum, oolum,
Uur gitti yolun,
Da boban gibi anılmış
Çalgıcı oldun.

- Ay, anam, bobam,
Canımdır kurban,
Sizin hatır gütmenizi
Hiç bân unutmam.

- Ay, oolum, oolum,
Eşini buldun,
Gel-geç gündâ olursunuz
Büük bizâ yardım.

- Var, bobam, arkan,
Taa yarım laftan
Annaşmak olur bizlerdâ
Herbir taraftan.

- Gelinciim-gülüm,
Karpuzçuk dölü,
Alsana da süpürâsin
Kapu önünü.

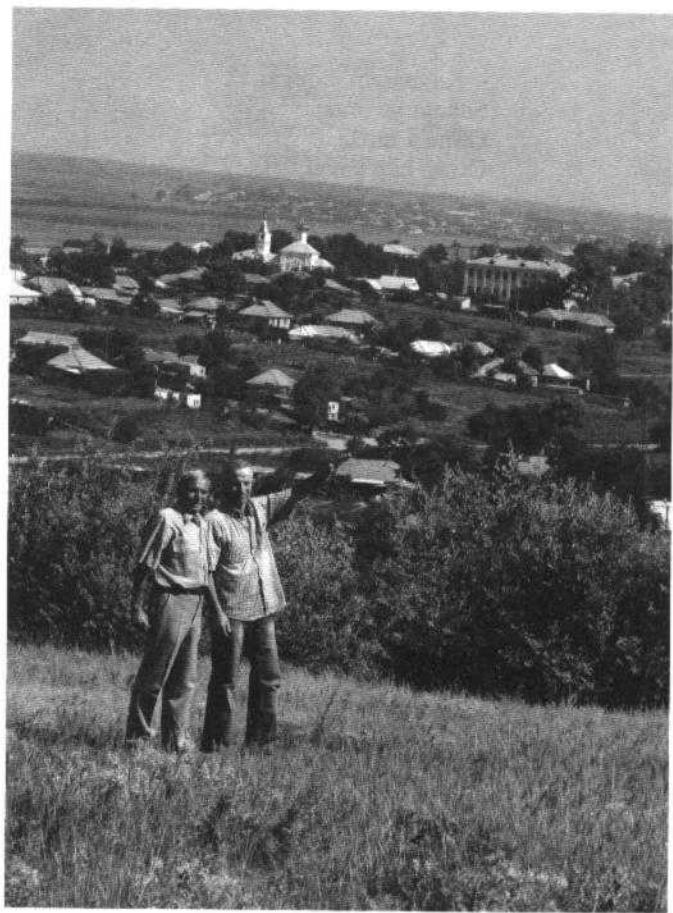
- Kaynatam, bobam,
Süpürgâ damda,
Al elinâ da bir saada
Brakıl kazmadan.

- Ay, gelin, gelin,
Nesoy söyleyim,
Bükülâmeerim, tâ emin,
Pek acêêr belim.
- Kaynatam, bobam,
Suvacı – balzam,
Geçecek o acıların,
Dönüncâ sudan.

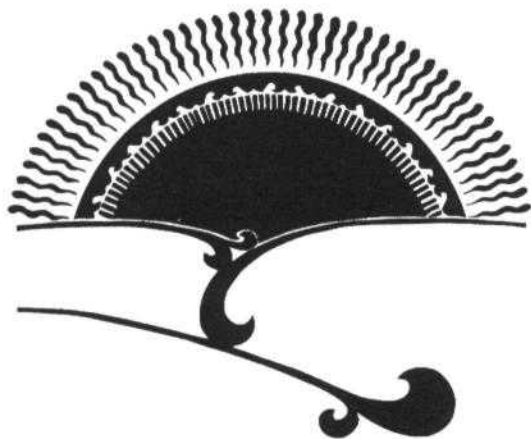
- Gelinciim, gelin,
Anna sän beni,
Kesildi bütün kuvedim,
Büün taa imedim.
- Kaynatam, bobam,
Brakıl sän bundan,
İşleri geçir aklından
Günün sonunda.

- Gelinciim-kızım,
Aulu kazdım,
Pınardan döndüm,
Pam-pak süpürdüm,
Ekmek pişirdim,
Giisleri serdim...
Taa nedâ olurum yardım? –
Var taa bir saadım.

- Kaynatam, bobam,
Şakayı ya braa,
Olunca sabaa
Ötsün hep kaval,
Kanayı da al,
Fıçılara dal...
Biz sana yardım olacez, –
İyip-içecez.
Şenniklän seni saracez,–
Çalıp-oynaycez.

ANNATMALAR

HAYIRLI BRAKËRSIN İZ...

Nikolay BABOGLU duudu mayın 2-sindä 1928-inci yılda Tatar-Kıpçak küüyündä bir çiftçi aylesindä. Kahul kasabasında pedagogika okulunu başardıktan sora Kışınövda Devlet Universitetindä üürendi. Gagauz dili yazısının hem literaturasının temelini koyannarın birisiydi. Bilgili hem becerikli dil hem literatūra ustası olup, folkloru bilän hem uşakları sevän bir adam, çok yıllar işledi şkolada üüredici, oldu direktor, Moldovanın Üürenmäk Bakannında Ministru Yardımcısı oldu.

Bu anılmış gagauz yazıcısı hem şairi ölçüsüz kuvet koydu gagauz dilindä gramatika hem literatūra üürenmäk kıyatlarını hazırlamaa deyni. Gagauz dili yazısının latin grafikasına geçmesi zamanında başka avtorlarlan barabar eski kıyatlara transliteratıya yaptı, hrestomatiyaları hem sözlükleri hazırladı. Bundan kaarä latin grafikasında eni orfografiya istediklerinä görä üürenmäk kıyatları hazırladı, angılarına görä büün Gagauz Erinin şkolalarında, lişeylerindä hem gimnaziyalarında bizim uşaklarımız hem torunnarımız gagauz dilini üürenerlär.

Üüredicilik – Baboglunun sevgili zanaatı, hergünnük ömürün görümnü bir payı.

Neçin bir payı? Neçinki üüredicilik zanaatı onun yaratıcılık zanaatına çetin baalı. Taa klisä şkolasında üürenärkän, o başlamıştı şiiir hem annatmalar kendi ana dilindä yazmaa. Baboglunun ilk yaratmaları gagauz dilindä basılêrlar “Bucaktan seslär” toplumunda, angısı 1959-uncu yılda tiparlandı. Taa sora çıkêrlar onun artistik kıyatları: “Gagauz folkloru”(1969), “Legendanın izi”(1974), “Bucak

ecelleri”(1979), “Karanfillär açtılar enidän”(1981), “Tara-
fimin peetleri”(1988), “Masallar” (1991), “Mumnar saalık
için”(pyesa, 1992), “Bir öykümüz var”(1994), “Publiştika
yazılarından” (2000), “Gagauzların kaderi” (2003), “Bucaan
tarafında”(2006), “Güz çiçekleri”... Onun şiirleri, annatma-
ları çevirildilər başka milletlerin dä dillerinä: moldovancaya,
rusçaya, bulgarcaya, ukraincaya, türkçeyä h. b.

Nikolay Baboglu literatura uurunda etişer uzmannaa,
o haliz Yaratmak ustası. Hepsini, ne o görer, ne yaşamasın-
da geçirmiş, ilktän kafasında yuurêr, nicä karılar hamuru
pişireceykän yuurêrlar, da sora hepsini kiyada döker. Hep-
sini kendi becermeklerini, yaşamasını, bilgilerini, yazıcılık
praktikasını o kendi halkına verer, onun gelän evlatboylarına
baaşlêr...

Gagauz halkının saygılı adamına, benim paalı kolegama
hem dostuma Nikolay-agaya üreemin derin duygularını bän
baaşlêrım, dizip onnarı “Hayırlı brakêrsın iz...” şiirimä:

Üüretmensin Allahtan,
Vaatizliin senin – halktan!
Sözlerin uyandırır
Cannanmak duygularımı.
Sän – bobamsın yaşlardan,
Acızgan sän bir adam!
Yaratma yollarımda
Dost olduk, oldun agam.
Hayırlı brakêrsın iz,
Pek uydu dillerimiz.
Şiirlerdä, türkülêrdä,
Kär filcan olup eldä.

Hoş yaptıkların senin,
O zengin cümbüşlerin
Üreemdä erleştilär
Kef toomu hem seçtilär.
Eh, bobam, agam, dostum,
Yakışsa ölä olsun,
Yaratmaa nerelerdä –
İnmeyceydin göklerden!..

ÇİFTÇİ, ÜREDİCİ, ŞAİR...

Mina Vasilyeviç KÖSÄ çok yıllar çalıştı şkolada, neredä üüredici hem direktor olarak, terbiyetti, bilgi yoluna dooruttu uşakları hem küülü genç olannarı. Çok vakıt izmet etti Beşal-madaki istoriya hem etnografiya muzeyindä, Gagauziyanın Kultura Bakannında.

O benim dä üüredicimdi, hem diil salt okulda, ama yaratma zanaatında da, çünkü hepsimiz bileriz, ani Mina Vasilyeviç üürediciliktän kaarä – şair hem yazıcıydı. Onun ilk yaratmaları gagauz dilindä “Bucaktan seslär” toplumunda peydalandılar, sora üürenmäk kiyatlarında.

Büünkü gündä Mina Kösä gagauz halkının bir anılmış şairi. Tıparlandı onun ondan zeedä şiir hem proza toplumnarı, yaratmaları üürenilerlär gagauz dili hem literatura predmetlerindä, çevirili moldovan, türk, rus hem başka da dillerä. Çok peetleri muzikaya koyuldu.

Neredä dä çalıştı Mina Vasilyeviç – okulda üüredici mi, kolhozda partorg mu, muzeydä direktor osa Kultura Bakannında baş mı, yaratma uurunda osa ev izmetindä mi – hererdä o işi büyük havezlän yapardı, bütün ürektän hem bitkiyädän, hereri koyup taazä fikir hem ölçüsüz kuvet.

Şiirimdä “Akêr ömür derä...”, angısını baaşladiydım bän onun 65-inci yıldönümünä, tä ne sözlär yazılıydı:

Var bir parçacık toprak
(Allahtan büülü mü, ne!),
Baaşlayıp ki kaç talant,
Dolayı sevindirer.
Onnarın arasında

(Beşalmadır yuvası)
Çalışêr bir sarp adam,
Hoş üreklän angısı.
Bilmeer hiç o yorulmak:
Çiftçilik, okul, muzey...
Azbuçuk kalsın haylak –
Annatma ya şiir yazêr.
O bizim aramızda
Bir boba, hem dost, hem ool.
“Şükür!” – deeriz bir aazda,
İşlenmiş bölä ki yol.
Kaldırıp şu şakayı,
Uracam kaba erä:
Bollatmaa ya yakayı,
Taa akêr ömür-derä!
Ko ötsün dolu filcan
Yıl-yıldan hep taa hem taa
Olmayınca üz doksan
Yaşında Mina Kösä!

Mina Vasilyeviç bir yorulmaz, şakacı hem cümbüşçü adamdı. Onunnan bizim lafımız herkerä hem her taraftan uyardı, doymak bilmäzdi.

Getirerim aklıma, nasıl 1999-uncu yılın güz aylarında biz barabar kaçmardık kurmaa Gagauz yazarlar Birliini. No-yabri ayında diktiydik onun planında baa. İşi başardıynan, oturup serin topraan üstündä, Mina Vasilyeviç doldurdu filcanı şaraplan, birkaç yudumcuk döktü sonda koyulu kırli-

gacın kökünä dä dua etti Allaha, ki saalıklan eni baalarcın bereketinä, taazä şarapçına etişmää.

Ama... Canabisi katılamadı ne Gagauz Yazarlar Birli- in ilk Kongresinä, ne dä dadabildi eni baalarcın şarabından. Geçmeer çok vakıt da bir sabaa ansızdan durêr Mina Vasili- yeviçin can düülmesi.

Bu kahrı geldiynän üreemä, Mina Kösenin hatırına bendä duudu bölä bir şiir:

BİTKİ ERİYER UMUTLAR...

Noyabriydi. Bitki günnär.
Hava titsi: boran, bir suuk.
Çin-sabaalen düüler çannar...
Bet şüpeyä düştüm çabuk.
...Tokat açık, kapu açık,
Üusek saçak bana iilär...
Mina Kösä, karşı ha çık,
Geldim sana musaafirlää.
Oyalanıp, düşündüm çok:
Dedim, bekim dä şiir yazar.
Maşinkadan ama ses yok,
Damnêêr yapraa salt aar yaşlar...
Yaşlar damnêêr, konaa sarêr,
Tez yaklaşıp, o bulutlar.
Ömür baarêr: "Yok bana er!", -
Bitki eriyer umutlar...
Yolda gözlär, çöker hep aar,
Hep çekiler kara perdä.
Aaz dolusu tatlı laflar

Kaybeler tã toprak erdã.
Of, Allahım, ne kãr bõlã
Ansızdan bu cana kondun?
Şaş-beş oldu bütûn dolay,
Bãn dã heptãn hasta oldum.
Büün, annêêrım, sormaa günaa:
Tutnuk seslãr, yaşlı gözlãr.
Cuvap buna verãr ama
Gerdã kalan derin izlãr.
Küçüklüündã bela açlık
Yardım olmuş ömür yonmaa.
Brest Askerlii: "Mina, ha çık,
Atom-topçaz ha denemãã!"
Karşı çıkêr okul, kolhoz,
Muzey, çaarıp: "Buyur bizã!"
Da ürektãn olup o dost, –
Yaz işleri kalmaz güzã.
Haylak durmazdı dünnedã:
Azbuçuk bulup bir ara,
Sözlãr derin fikirlerdãn
Tez konardı sayfalara.
Da gün-gündãn, damna-damna
Hep sarilêr ömür-çatı...
Ama Kõsã, Aga Mina,
Halkımıza soluk braktı!
Dil zenginii, o kiyatlar
Aydınnadêr yolumuzu.
Deyãmeycãm: "Ha, ii saatta!"
Ko topracı ilin olsun...

İLİKLÄR HEPBİR YAAYIR...

Gagauziyanın hatırlı vatandaşı, üredici, şair hem yazıcı Konstantin Vasilioglu bütün bilinçli yaşamasını koydu üredicilik uruna: oldu üredici, baş bilim zaametçisi, hazırladı gagauz dilindä çok üürenmäk kiyatları, sözlüklär, hrestomatiyalar. Başka üürenmişlärän barabar çok kuvet koydu, ki gagauz yazısını latin grafikasına geçirmää, eski kiyatlara transliteratıya yapmaa hem orfografiya istediklerinä görä eni üüretmäk kiyatlarını hazırlamaa.

Ama salt bunda Konstantin Vasilioglu durgunmadı. Taa gençliindä başladı çalışmaa yaratma urunda da. Tipardan çıktı onun şiir toplumnarı “Sevgilim”, “Vatanım – Bucak”, proza toplumnarı: “Sofra”, “Olimpiada”, “Cömert tarafım”, “Masal dünnesi” h. b.

Avtor kendi yaratmalarında tanıdêr gagauzları bütün dünneyä, gösterer onnarın çalışkannını, hatırlını, tarafımızın gözelliini.

Herbir yaratmasında Vasilioglu çalêr gimn kendi çalışkan hem girgin halkına, angısını o pek sever. Avtor bunun için bölä yazêr: “Benim yaşamam, benim sevdam, benim duygularım, benim yaptıklarım sana, Bucak, sana, sevgili Vatanım, sana, körpä Gagauziyam!”

Konstantin Vasilioglu hodulluklan kendisi için yazêr: “Bän kısmetliyim, ani duudum bu ayozlu erdä, angısının adı Bucak! Bän kısmetliyim, ani bu geniş ürekli hem arif halkın birisiyim! Bän kısmetliyim, ani bän dä gagauzum hem türk dünnesinin bir azasıyım. Bän çok hodullanêrım, açan başka milletlerin arasında, bir kilim sızgısı gibi, durêr yada bulunêr gagauzların da birisi. Bu gösterer, ani Gagauziya yaşêr, yıl-

yıldan kuvetlener! Bu gösterer, ani gagauzlar da sayılêrlar, hatırlanêrlar başka milletlerin arasında. Bu gösterer, ani gagauzlar giderlâr zor, ama dooru yoldan!”

Saygılı kolegama hem dostuma bân adlêêrim benim “İlîklâr hepbir yaayır...” adında şiirimi:

Kosti bey, paalı dostum,
Ne mutlu, ani sãn var!
Halkına ki pay tuttun, –
Şükürleer gagauzlar!
Sãn – käämil üüredici
Dil hem ustası kaavi.
Hayırlaa sãn önderci,
İlîklâr sendân yaayar...
Verilmiş ne talantlar –
Allahtandır hep izin.
Hoş-soluk o yaratman
Kanatlandırêr bizi.
Büün dâ görmäsîn diklii, –
İnsannık onu enseer.
O fikir becerikliin
Gün-gündân hepbir eser...

BAŞ İLDERİM BU ADAMA...

Beşalmada en büyük yaşta insannarın arasında İvan Petroviç Kadın biridir. Onun duuması 1921-ci yılda çokuşaklı bir çiftçi aylesindä. Bobası, Pötr Georgieviç, çiftçilikdən kaarä götürürmiş çalgıcılı da, kemeñceciymiş, neylän getirürmiş aylesinä taa birkaç karbona kazanç.

Pötr Georgieviç istürmiş uşaklarına da vermää birär zanaat, ki yaşamalarında olsun neylän bakınmaa. Bu üzerä büyük oolunu İvan Petroviçi braktirër romın şkolasından 4-cü klastan da verer Komrada bir çifidin elinä terzili üürensini. Ama doyurmaa üüreniciyi erif alınmêër, küüdän dä hojma imää götürmää taa Komrada kolaylık olmêër. Bu beterä bobası diiştirer onu Çadıra hep ölä bir anılmış mastura.

Bu üürenmesini İvan Petroviç pek islää aklında tutarmış, da tä ne o annadêr: “Bobam getirdi beni Çadıra taligaylan. Evdän aldıydık bir parça imää (annaşmakta laf olmuştu, ani çorbacı doyuracak), yorgan hem samannan dolu bir yastık. Çorbacı, angısınnan bobam yapmıştı dogovor 3 yıla, bulgardı, karısı da ruskaydı. İşlemää deyni vardı maasuz bir odası, neredä bulunurdu bir uzun masa hem “Zinger” adına dikmää maşinaları. Üç yıl bulundum bän onun elindä, geceledim onun evindä.

Zanaatı açan artık kaptıydım, çorbacıdan taa çok iş yapardım, ama ödek yoktu, bobam hep bir ona üürencilik parası ödärdi. Dinnenärdim sutkada salt 5-6 saat, o masa üstündä, neredä işlärdim. İmää dä – kırıntılar, ne kalardı sofrada onnarın ardına. Çorbacı makar bulgardı, ama kırçmadan gelip içkili, düüyärdi beni hiç bir kabaatsız, sormazdı, sän kimin ooluyusun.

Üç yıl tamannandıynan, erif istärdi kalayım onda işlemää taa birkaç vakıda. Ama bu zeetlerä artık dayanamadım da, brakıp orasını, saklı, hiç bir habersiz geldim evä”.

...Buncak vakıtta terzilik zanaatını İvan Petroviç Kadın kapmıştı islää. Becerärmış dikmäâ diil salt donnan flani, jiletka ya türlü başka küçük işlär, ama paalı materiyadan intelligent, zaabit adamnara dikärmış gözäl, delikat kostümnar da (evel vakıtlar salt o adamnar kullanarmış bölä paalı ruba).

Elbetki, bu becerikliinnän küüdä işsiz kalmazmış. 1944-cü yılda bir kaldırılma aynenin evindä o hem taa iki kişi girişerlär terzili işlemää. Sora açêrlar bir atelye, neredä çalışêr 6 kişi.

Ama yıl-yıldan yaşamak diişiler. İnsan başlêêr taa islää beslenmäâ, taa gözäl giyinmäâ, taa zengin yapınmaa... Küülülerin istediini tamannamaa deyni bu atelye Beşalmaya kıstaf geler. Onuştan 1971-ci yılda İvan Petroviçin inişiativasınnan hem onun hatırınnan küüdä düzüler iki katlı büük bir yapı – İzmetlär evi, neredä terzilikän kaarä açılêr çobatarlık hem kilimcilik salonnarı, berber hem foto salonnarı hem taa başka izmetçilik işleri.

Onderlik etmäâ bu diil kolay iştä, neredä çalışêr ellinin dolayında işçi, alêr üstünä hep İvan Petroviç. O zamannar işleyän insannarın taa çoyu gençmiş, angılarına o olmuş hem önderici, hem dä üüredici.

İ.P. Kadın diil az yaşında, 30 yıl artık bulunêr pensiyada, ama büün dä o haylak durmêêr: ba kimäsä kalpak ya jaket diker, ruba remontlêêr, eki maşinalara sidenya kaplêêr... Hepsi bu işlerin var baalantıları terzilik zanaatınnan.

Okadarki o salt bunda durgunmêêr. Yaşamasında savasêr yapmaa başka hayırlı işlär dä, angıların faydası insana büün

olêr, yaarın olacek hem taa ötää dooru da çok yıllara... Onnarın arasında – düzülmä çöşmelâr, kazılma pınarlar, köprülâr, remont yapılı yollar...

Benim hoşluumu kaldırêr hem bu da, ani İvan Petroviç ana dilimizdän hem literaturamızdan da bir tarafta durmêêr. O taa küçüklüündän toplêêr meraklı folklor materiallarını. Kendi bilgisinä görä savaşêr yaratma tarlasına da birkaç toomcaaz ekmää. Deneer yazmaa şiir, kısacık annatma, maani (bir şiiri redaktorun doorutmasinnan tiparlanêr bu yazının sonunda).

Yıllar, düş gibi, gelir hem geçer, yaşlar zeedelener, ama İvan Petroviç onnarı pek-peki göstertmeer. O büün dä çabuk ayaana, heptän duymêêr, ani buncak yaşında bulunêr. Neçin? Neçinki o yalnız kalmêêr, onu dolaşêr, onun yanında dönüşer uşakları, torunnarı hem torunkaları, hem taa küçük evlat boyları...

***

Kuannar, bizim dostlar,
Bir minut ta durmazlar:
Kırlarda, başçalarda... –
Bereket herbir evdä.
İnecik tutmaa diil prost,
Ayledä – o en büyük dost:
Kaymacık, sütçääz, piinir –
Hepsicii bunnar inir.
Seseder tä potmarcık,
Boşalmış ki yalacı.
Dökeyim emcääz, isin –
O da unutmaz bizi.

Saa olsun koyuncuklar,
Onnarın da eri var:
Piinirdän kaarä – yapaa,
Kaurma, sıcak keptar.
“Kıt-kı-dak!” – çaarêr tauk,
Yımırta – olur saalık.
Ayakta bulunalım,
Kuşlan mal hep turalım!

ALARSAM ELÄ TE O TOKMAA EI!

Bir güneşli, sıcak pazar günüydü. Üülen aktarılmasının sonuydu. Biz, üflemäk orkestranın çalgıcıları, erleştirdik instrumentlärlän klubun önündä horuda çalmaa, nereyi toplanardı küüyün genç olannarı, taa yaşlı insannar, uşaklar, da horu içindä kaçınardı.

Orkestra başın izin vermesinä görä, giriştik bir düz ava çalmaa. Avaya görä trubalar gözäl ötärdilär, salt birindä neçinsä ses çıkmazdı. Gani batünün bası (o en büük bir truba, angısı boyunduruk gibi ensesindä sarılıydı) susardı, nasıl mutu. Avayı bitirdiktän sora sorêrim:

– Ne oldu ba, Gani batü, ne ölä o basımdan hiç ses çıkmêêr?

– Taa olmadı, ama olacek, alarsaydım daulcunun elindän te o üç kilalık tokmää e!.. Ya kaldır o boş kafanı yukarı da bak o instrumendin içindä neturlü käämil semiçkalar büüyer, birazı artık tabla kolvermiş.

– Bu semiçkaları trubanın içinä, sanki, kim sıbıtsın e?

– Ama sän taa sorêrmısın da? – üfkeli pufurdadı o benim tarafıma dooru.

Tokmakladıynan islää kafamı, aklıma geldi, ani Petrov orucuna karşı biz genä horuda çalardık. Durduynan biraz soluklanmaa, bän çii semiçka iyärdim. Ansızdan orkestraya izin verildiynän çalmaa, gübür yapmamaa deyni önümüzädä, ne kaldıydı aucumda, sıbıttıydım Gani batünün trubasının içinä, angısı pek yakışıklı geldiydi bu işä deyni.

...Noyabriydi. Güz zamanın düünnerin bitkinci pazarıydı. Gideceykenä Komrada gelini almaa, düüncülerä dökürkenä, bizä dä düştü birkaçar filcan içki.

Hava serincäydi, arada-saatta kaarcaaz atıştırardı. Oturduk maşinalara, yollandık yola... Küüyü çıkınca hem kasa-baya girdiynän, muzıkayı hiç boşlamadık.

Etiştiynän svatuların konaana, aul içinä girdiynän, saadıçları kalan düüncülärlän barabar teklif ettilär evin içänna. Biz, çalgıcılar, kaldıydık dışarda komratlılara şennik yapmaa, ki bu tekliflän danıştıydı bizä onnarın tarafından birkaç erif, angıların pek gelmişti esaplarına bizim çalmamız. Durmamayca çalêriz birkaç ava ardı-ardına. Svatular sıcaçık kafaylan biri-birindän taa üstün atlêêrlar, kırçmar da onnarın arasında çayniklän hep bir dönüşer...

Üfleyä-üfleyä kuvedimiz başladı aşaalamaa, suuk havada o bakır instrumentlerdän parmaklarımızı başladık kam oynadamamaa. Bizä sä kimsey saap çıkmêêr. Makar dudaklarımızı yıslamaa birär yudum rakı dökmeerlär. Bunu düşünärkenä, bakêrim, iki kanatlı kapudan çıkêr görümnü, delikat, kalın kaşlı, bir adam. İndiynän eşiklerdän, yaklaşêrim bän ona da pildaylan, yalpacık, muzıkaya görä şen seslän danışêrim:

– Canabin vardır mı gördüün bizi rakı içärkenä?

– E kimsiniz siz e? – sordu o erif.

– Biz beşalmalıyız, güvenin tarafından çalgıcılarız.

– Ama ölä mi? – erif genä sordu, şaraplı bıyını elinin

tersinnän silip.

– Ölä zer, – sık-sık yutkunup, bir solukta cuvap ettim bän.

– Eer öläysä, lafi hiç uzatmayın, koşulun instrumentlerä da boşlamayın yapmaa şennik, zerä alarsaydım daulcunun elindän te o beş kilahk tokmaa e!..

...Kolada orucu aykırladıydı, İvan günnerindän sora annaşıydık üç calgıcı Kongazda kız düünündä çalmaa. Ma-

salar koyuluydu büyük başta. Biz erleştirdik kapunun içankı tarafında. Konuş nicä konuş, hepsi gidärdi sırasınca.

Ama... gecä yarısından sora, kafalar bizdä biraz yımışadıynan, başlamışık azbuçuk şımarmaa... Sofralarda imeelikleri taazelärkenä, insannar boyumuzdan çanaklarlan geçärkenä, mayıl olup bir genişçä çantılı insana, daulcu düüyärkenä daulu, bir-iki tokmak ta alteder insanın o erinä, nereyi mayıllı gitmişti. Akordeoncu, yayırkana akordeonda körüü, dirseeni hep iliştirir bir insancın görümnü güüslerinä. Bän dä (tutmêırım aklımda neyä mayıllım gitmişti) bozuk gibi baardarmışım trubayı, dayayıp insannarın kulaklarına.

Bizim bu "iiliklerimizi" esaba alıp, sofradan kalkêr üç daa adamı (ölä batal hem omuzlu) da, yolu yanılmayarak, gelerlär uz üstümüzä. Biz maanacıktan bişey annamêeriz, kadınca avasını hep ilerlederiz...

Biri atlayıpta bir tepmä açan yollandırdı akordeoncuya dooru, ayaa, kırk altıncı razmerdä kirzov çizmäylän, aykır-ladı gerilmiş körüün öbür tarafına. Daulcu, daul geçirili kafasında bir paraliya gibi, hızlandı kaçmaa dışarı, ama kapuya razgelämedi, çünkü kafa gözlärlän daul içindäykenä bişey görünmêer, da onu köşedä kısıtıp, okadar tepmä düştü, ne-kadar tokmak kabletmediydi daul bütün gecedä.

Şükür ecelimä, ani bölä tisi iş benim başıma gelmedi. Üflärkenä, bir pança salt kaptırdılar trubanın başına, da çöktüynän erä dişlerimi toplamaa, kadıncayı oynarkana, bir-kaç kerä sade üstümdä atladılar. Tä bu "ikramnımız" bizim çalgıcılıımızın bitki, yolculuk avası oldu...

ANNAŞMAKTA İŞ...

Parası da varmış, aulu da doluymuş mallan, ama sıkılından gezârmiş bir eski, soyuk kalpaklan, angısını Todurun bobası diktirmişti taa çocuun düünü için. Karısı sölenâ-sölenâ, piner Todur tavana da o skırtadan derilerin içindän ayırêr üreenâ görâ bir kıvrıcık kara kuzu derisi. Götürer o deriyi kürkçüyâ dâ, verârkân onu adamın elinâ, sorer:

– Nicâ ba, Andrey batü, islââ adam için sırasınca bir kalpak çıkacak mı?

– Annaşmakta iş, alayım ölçüyü dâ görecez, – cevap eder çorbacı. Sora ölçtüyünän Todurun o görümnü kafasını, bay Andrey deer: – Dericik – taman bir kalpaklık, bir parçacık ta kalacek yamalık.

– E, islââ ozaman, da nekadar bu yapacak?

– Bir kalpaan ölçmesi, kesilmesi hem dikmesi tutacek 50 karbona.

– E, islââ, – genâ deer Todur da, açıp kapuyu, çıkêr dışarı, ama evâ gitmââ pek alatlamêêr. Yakêr bir tığarka da, tütünü çektikçâ, düşüner: “Deridän raz bir parça kalacek, sanki taa bir kalpak çıkmayacak mı?” Çok oyalanmêêr, döner geeri da bu soruşlan danışêr kürkçüyâ...

– Deyârsân iki, – dikeyim iki, – cevapléêr usta.

İşidip bu lafları, Todur sevinmeliklän çıkêr dışarı, ardına kapêêr kapuyu, ama birazdana genâ düşünmââ varêr: “Koca deridän iki kalpak, bu diil mi az e?”

– Andrey batü, sanki dört kalpak o deridän olmayacak mı? – sorêr Todur, ikincilââ dönüp geeri.

– Ha, ölçüncäm, beki dâ çıkardırım dört.

– Savaş, Allaa iidir, – dua ederäk, yollanêr Todur evä...

Avşam ekmeendän sora yatêrlar eşinnän döşää, ama uyku onu almêêr, düşünmeklär raada hiç brakmêêr: “Dört çikarsa, ne altı çıkmayacak mı?..”

– Sän bu gecä uyuyacan mı be, naşey hep eşinersin hem sölenersin nicä çukur popazı? – bir uykudan sora karısı takazalêêr Toduru.

– Naşey, o kıvırcık kara yapaalı dericiklän hep var işim. Düşünerim, acaba dört parça diil mi az?

– Uyu orda be, meçikli, sän biri başarsan, brak o dördü, – uyku semesi karısı deer da, dönüp arkasını, genä uykuya dalêr...

– Karı fikiri, nääni lafi aldırêr?! – Todur aklınca düşüner da, kalkıpta, başlêêr giyinmäâ. Taa karannıktan geler kürküyâ, uyandırêr adamı da hep o eski soruşunnan:

– Andrey batü, nerdä dört, orayı yakın altı da, beki dä yapacan altı kalpak?

– E, ha ozaman dikeyim sekiz, ki taa bir yol burayı yapmayasın, – yorganı aralayıp, cuvap verer bay Andrey.

Ne günü sımarlanmış, kâr o günü geler Todur almaa kalpaklarını. Ödeşer, şükür eder, ki becermiş adam da bir deridän sekiz kalpak dikmiş. Alêr malını da yollanêr evä...

Türkü çalarak hem boşçayı kalpaklarlan oynadarak, girer Todur içeri da uzadêr boşçayı karısına şu üündürmäâ zenginnii.

– Sän be, dangalak, bir afta oldu kaçınêrsın, könnu kendinâ kalpak diktirersin. E bunnar ne e, osa kedilerä kara kıvırcık deridän terlik mi diktirdin? Kendin dä hep o soyuk kalpaklan mı gezecän?!

– Ama ne? – Todur üfkeli sorêr. – Sän bak burada ne var: kürçüdän bir deridän 8 (sekiz!) kalpak çıkarttım, bu – bir, ikinci – edisini ödedim, biri dâ parasız kaldı. Nicä, burada var mı kafa?!

– Kafa var, hem kâr islää büücäk tä, ama fikir yok, – karısı üfkeli söleer da, alıp Todurun elindän o boşçayı “kalpaklarlan”, onun kafasına kapadêr...

AVLANMAK

Bir pazar günü sabaalen Simonun bobası Nüklay batü hem taa üç avcı yollanêrlar avlanmaa. Bizim dâ başka işle-rimiz yoktu da takışêriz adamnarın ardına, şu yardım olacez onnara tavşam kaldırmaa.

Küüyün poyraz tarafından çıkıp kıra, yol tutêriz Derin kulaa dooru. Oradan aykırılêêriz Başküü merasına, etişê-riz taa Komrat hotarına. Gün yukarı kalktıkça kuvetli hep yısîdêr, gecedân doncak toprak gittikçâ hep çözüler...

Avcılar toplaştıynan bireri, Nüklay batü deer:

– Cocuklar, biz tavşam lokması ya iyecez, ya imeyecez, zor sölemää, ama birêr parça ekmek ya oturalım da iyelim.

Girişêriz da toplêêriz bir kucak çorlan, dōşederiz onna-rı çukurun kuytu tarafına. Avcılar atêrlar onnarın üstünâ iki yaamurluk da oturêriz orada azbuçuk dinnenmää hem birêr parça ekmek imää. Adamnar çıkardılar torbalarından kimdâ ne vardı: süüş kartofi, turşu, slanina, suvan... İçki tarafından da herkez, metedip kendi şarabını, biri-birini ikramnadılar. Sofradan sora tütüncülâr yaktılar birêr tıgara da, kaplayıp bir parça er, biz yollandık Beşalmaya dooru...

Gezmää pek zordu, ayaklarımızı gücülâ çıkarardık o özlü mızga çamurda. Ama ne var kolayı yapmaa, isteêriz tavşam lokması imää e!..

Gelâ-gelâ yaklaşêriz tırlaların yanına. Nüklay batünün önündân ansızdan kalktı bir görümnü tavşam da, geçip onun bacakları arasından – ho, kaçmaa geeri. Ardına – bir patron, iki patron, ama zavalı tavşamcık nicâ kaçardı, ölä dâ gitti ge-eri bakarak.

Gün kauşmaa deyni girdik küü içinä. Yorgunnuktan ayaklarımız artık tutmazdılar, ama nesoy-nesoy sardırdık kendi maalemizä, etiştik Simonnarın evinä.

Kapu önünä girdiynän, Nüklay batü (Simonun tätüsü) üfkeli bir sezlän dedi:

– Mamusunu-nesini ya... Bütün gün çamur çii nedik, ayak kopardık da şindi sade turşu mu iyecez? Simon, ya kol-ver, çocuum, kletkadan te o taa tavlu, boz tavşamı aul içinä! Zavalı tavşamcık baa çotukların aralarına taa girincä, – bah! – da tavşamcının tepesi urdu erä.

– Al, çocuum, soy derisini da ver mamuna yapsın bir parça imää, biz adamnarlan birär filcan şarap buyurunca, – dedi Nüklay batü, gireräk kana elindä maazaya.

BAŞ ACISI

Geler Todur iştän islää kär karannık çöktüynän. Nesoy ama sardırmış evä, salt o biler, ki içmiş-buyurmuş, nicä deniler, taa domuza dayka deyincä. Onuştan da bezbelli içeri kadar o sürtämemiş da gecelemää girer koçınaya domuzun yanına, o gecä olup ona hem çorbacı, hem kafadar.

O gecä Todurun karısını Kilinayı düşünmektän sabaadan taa uyku almêêr.

– Sanki neredä adamcım olsun?.. Evä sanki neçin gelmesin?.. Gitmesin sanki yabancı karılara?.. – bu düşünmeklär brakmêêrlar onu hiç raada.

Erken sabaalen insan, kalkıp, koyêr ateşä bir tencerä su, yımışadêr yarma da götürer domuza vermää. Gözlerindän kahırdan yaş damnamaa durêr. Açêr koçına aulcuun tokatçını, haşlak, kabardılmış yarmayı döker yalaa da seseder domuza. Ama koçınadan hiç bir kıpırtı görünmeer. Seseder taa bir kerä – ne kıpırtı, ne dâ ses.

Kahırdan girer karı aulcuun içinä, çöker koçınanın kapusu uurunda da başlêêr dua etmää. Bir dâ sansın adam sesi işidilmiş. Göz atêr koçınanın içinä da ürää birdän şennener: samannar içindä çorbacı domuzlan sarmaşık karşı-karşıya yatarmışlar. Dört ayaklı “dost” grohlarmış. Todur da, koyup elinin tersini domuzun annısına, kapalı gözlän sorarmış:

– Ne, mari Kilina, ne oflêêrsın? Senin da mı başın acıyêr, nicä benim?..

BİLGİÇ

Gider Todur Moskvaya geziyâ. Konak olêr kücüklik dostunda Cümbüşçü Pantidâ. Çıktıynan kasabaya, gezerlâr, nekadar gezerlâr onnar tükennerdâ, panayırda da sora Panti deyiverer:

– Todur, büünkü gündâ burada ölä büük tehnikalık, ölä şeytannik avtamatlar var, angıları birkaç rubleyâ söleer kimsin sän, neredân gelmân, ne aarêersın burada hem taa çok başka işlâr. Hem söleer diil salt rus dilindâ, ama başka dillerdâ dâ.

– Yok nası bu iş olsun, – kayıllık getirmeer Todur, da kafadarlar, baas konup, yollanêrlar o salonnarın birinâ. Etiştıynän orayı, Panti gösterer bir büük, gözâl resimni aparadı, angısının adıymış “Znatok” (“Bilgiç”). Todur yaklaşêr ona, atêr birkaç rublä... “Znatok” üç-dört kerâ yutkunêr da girişer: “Sän – Todur, Beşalmadan. Geldin Moskvaya, aldın uşaklara ruba, ayak kabı, bomboni. Konak oldun kücüklik dostunda Cümbüşçü Pantidâ”.

– Brâ, bu haliz gözboyacısı, ba! – tutup kafasını, şaşêr Todur. – Çok şeytannıklar gördüm, ama bölâ şeyâ yoktur taa razgeldim.

Bundan sora uurêêrlar vakzala, alêrlar ertesı gününâ trenâ bilet, birkaç şişâ rakı da gelerlâr Pantinin kvartirasına. İçerlâr-buyurêrlar da yatêrlar dinnenmää... Yatêrlar, ama Toduru uyku almêêr, o birtürlü usullanamêêr düşünmeklerdän.

Ertesi günü bagajlan yollandıynan garaya, denemäk için o genâ uurêêr o oyun salonuna da, parayı taa kolverdiynän, genâ işider ses: “Sän Todur, Beşalmadan. Geldin Moskva-

ya, aldın uşaklara ruba, ayak kaabı, bomboni. Konak oldun küçüklük dostunda Cümbüşçü Pantidä. Geçti auşam aldınız birkaç şişä rakı, aldın trenä bilet”.

– Ama nereyi gidecäm? – tezlää sordu Todur.

– Senin trenin, sän nekadar açtın aazını, artık gitti. Şindi gidecän karının... sanêrim, ki şüpelenersin neresinä, – cuvap eder “Znatok”.

Todur baker saada da annêêr, ani avtomadın bu sıra da var dooruluu.

CÜMBÜŞ

İşlârdi Dranga Todur kolhozun inek firmasında. Bir sabaa erken gidârkenâ işâ, yamaç sırtına taa etişmedään, razgeler o cümbüşçü Tanası koyunnarı otladarkana.

– Bay Tanas, – danışêr Todur ihtâr adama, – annatsana bana bir cümbüş, kaldırasın sabaalen benim halımı, düzâsin kefimi.

– Brak şindi beni, kendi halım yok, – cevap verer anılmış cümbüşçü.

– Ne ölä? – ozaman sorêr Todur.

– Ne... Şindi tez, olsun bir beş-on minut geeri, taa yamaç tepesindân toparlanmıştı bir büük, yımışak mayız da aşaa dooru tukurlanêr mı, tukurlanêr... Bân sorêrim ona: “Hêy, mayız, nereyi yollanmışın okadar erken, nereyi hırsız gibi alatlêêrsın?”

O bana deer: “Pek büük üfkâm var bizdâ işleyân bir adama – Dranga Todura. Eer tutarsam, sıcaklaa kâr dâ ani iyârim onu!”

– Da sân ne cevap verdin ona ya?

– Bân dâ deyiverdim: “Eer sân iyâmârsân onu, ko Todur isin seni!”

DÜNÜRCÜLÜK

Geler Petinin esabına aşaağı maaledän Gospodar Petrinin kızçaazı Tanka. Gecä-gündüz düşünmeklär brakmêer onun üreeni raata. Artık halizdän başlêer annamaa, ani Tanka ona deyni hem soluk, hem şılak, ani o onsuz yok nası yaşasın hiç bir dâ gün. Da bu üzerä bir cumertesı avşamnen karannıcak çöktüynän teklif eder Petilär Kosti batüsunu hem bulüsunu Vasilayı da yollandırêrlar onnarı Tankalara dünürçülää...

– Sanki o bana isteyecek mi, anası-bobası kayıllık getirecek mi? – düşünür Peti. Gözlerini dâ hep bir yumup, savaşêr aklına getirmää Tankanın o kıvrak boyunu, gözellini, onun o derin bakışını hem yalpak laflarını. Bu fantazyalar fikirindä uçuşarkana, onu basturêr islää bir uyku... Açıan uyanêr, bakêr vakıdı – gecäyarısı artık aykırılmış, dünürçülär sä hep bir yok

– Ne var kolayı olsun, sanki ne işçin onnar gelip-çıkma-sınnar? – birtürlü hiç brakmêer bu soruşlar Petiyi, ama onnar kalêr hep cuvapsız. Ozaman koyêr o neetinä sabaaya karşı gitmää Kosti batüsuna evä dâ üürenmää, ne oldu, neçin bir cuvap onnar getirmedi?! Nicä düşünür, olä dâ yapêr: aydınanarkana piner ikitekerlekli mototıklaya da yolanêr orayı.

İnarkenä Şoşoyların arasından aşaağı maaleyä, köprünün öbür tarafında Petinin o keskin gözleri seçer Tankayı. O süpürärmış aul boyunu, çalkalandırıp o kula tenni kıvrak boyunu bir incecik, kısa etekli fistan içindä.

Mayıl olup gördüü işä, brakılıp mototıklanın rulisindän, Peti iki elinnän dâ tutunêr kafasından da bir şaşmak seslän

deer: “Allahım, gözümün önündä nelär var, sanki hepsi benim mi olacak?!” Da bitiri-bitirmâz lafını – motoııklaylan köprü aşırı – lu-up... derä içinä, eer derä yakışarsa ona demää.

O bataklı su içindä gözlerini yalabıdıp hem aazından moliturayı paklayıp, güvä olacaa Peti hep bir kendi-kendinä sorarmış: “Ama ne gördüm, sanki hepsi benim mi olacak, sanki benim mi olacak?”

EY, KİMSİN SÄN?..

– Nerdä dä olsam, nezaman da olsa, kiminnän dä olsam – bän bilmeerim, ne o korku, – hepbir üüner Korkmaz Ladi. Bir auşam onun komşusu bay Nüklay taa iki aucuylan alêrlar omuzlarına tüfekleri da giderlär kırdä güzlüklerdä aulanmaa. Girerlär bir samannık içinä, oturêrlar pundada...

İsläa karannık olduyan, peydalanêr bir karartı. Yaklaşêr o skirtaya da, kendi-kendinä söleneräk, girişer doldurmaa çuvalını samannan. Aucular annayıp, ki o erif – Korkmaz Ladi, çekederlär samannık içindä kıpırdanmaa, titiretmää kendilerini...

Duyduunan bu kıpırtıyı da isläa düştüynän korkuya, bay Ladi bir fasıl, may kayıp sestä sorurmuş: “Ey, kimsin sän, insan mıydın osa yabancı mıydın?” Soruşunu bitiri-bitirmöz, çuvalını brakêr da küüyä dooru kaçêrmısın-kaçêr...

Aucular çok-çok düşünmeerlär dä ökçedä gelerlär ona evä. (Bu – komşusunun bay Nüklayın politikası). Sesederlär bir sıra, iki sıra – yok hiç bir kıpırtı. Taa açan üfkeli urêrlar pençereyâ, ozaman işidiler ses:

– Kim o?

– Biz, bay Ladi, biz, komşuların, – aradan birisi deer.

Bay Ladi çıkêr içerdän altınkı bayka rubalarlan, eşiktä geriler esneyeräk hem deer:

– Brä dä, ne derin uyku basmış! Taman da bir käämil düş görärdim, sansın gençliimnän ilişikliim vardı.

– Onuştan altınkı bayka rubalarından taa damnêr, düş zeetleri bezbelli terä attı, – aradan bölä bir laf kaçırıldı da, da teklif edip Korkmaz Ladiyi onun maazasına, sabaayadan buyurêrlar “düşün” aldamacını...

HABER

Sabaa ekmeendän sora, alıp avşamdan bilenmiş kazmaları, dünkü yaamurcuktan sora eşimnän çıktık aulda kartofilerä buaz çekmää. Bakêrım – komşu bizdän taa erkenci: bir-iki sıra artık aulunda kazmış, makarki toprak taa nemcäydi.

– Kolay gelä, komşu Diman! – seläm verdik biz ona. – Sän nicä körkötebeksın ba, ya ne kadar toprak aktarmışın!

– E-e, ne var kolayı yapmaa e? Avşam tä karım sizä telefon açmış, ani büün Türkiyadan gelärmış e! Dedim, tertipleyim aulu da ordakı bacanaklardan sora beki bana da taa islää saap çıkacak, ama ne vakit sanki etişecek?

– Ne, bän sana bunu sölämedim mi? Eşin sımarladı, ki telefon olsun kolayda, sän dä olasın ykında, diil barda (geçtii avşam, bezbollahi, duyduydu, neçin, telefon açtıyan, bulamamış seni evdä), da o vereceymiş haber, ne vakit çıkasın onu karşılamaa, – belli ettim komşuya.

– Gideyim çıkarayım ozaman aparadı dışarı, şu telefon sesettiynän, işidilsin aulun dibindä dä kâr olsam, – deyiverdi Diman da kaçarak gitti evä. Cöp telefonu adamın yoktu.

Bakêrım, komşu çıkardı telefon aparadını dışarı, koydu eşiktä palacın üstünä da genä kaçarak geldi sırasını kazmaa.

– Bakalım, şindi dä mi karı beni bulmayacak?! – uslandırıp kendini, komşu aldı kazmasını da koşuldu işä.

O kazêr... Biz kazêrız... Kazmalar topladıkça, şına parçasınnan sıyrırız nem topracı da – genä ileri... Komşu Diman ikidä-birdä elini kulaana koyupta sesirgener, sanki telefon sesetmeer mi. Bunu bän esap aldıyan, cöp telefo-

numda alêrim komşunun evdeki telefon nomerini. Komşu, işidip sesi, kaçarak gider telefona. Etiştii gibi, bân süündürerim aparadı. O kazma elindâ geler yarı kazılı sırasına.

Aar-aar kazarak hem ıgarkayı çekeräk, sırasinnan çikêr başa aulun dibinâ. Taman hazırlanêr çökmää, birkaç minut dinnenmäâ, bân çok düşümeerim da genâ alêrim onun evdeki telefon nomerini.

Komşu kazma elindâ sesâ dooru kaçêrmısın-kaçêr... Aparattan kulaklı o kaldırınca, bân – “tak!” – cöp telefonun süündürmæk knopkasına tez basêrim. Zavallı, kendikendinâ sölenêr hem kiminsâ anasını anarak, geeri gelip, brakêr dinnenmesini da konêr eni sıraya.

Bu “iilii” bân yapêrim taa birkaç kerâ da, açan görerim, ani gün başladı islää kızdırmaa, komşu da kaçınmaktan islää kesildi, teklif ederim onu bana maazaya birêr filcan şaraba.

– Ne bu kaçınmaklar ba, komşu Diman? – sordum ona maazaya taa girêrkenâ.

– Ne, hep şüpedäyim. Deerim, karı olmalı telefonda savaşêr haberlân çıkmaa, ama birtürlü etiştirämeerim kulaklı kaldırmaa. Bir taraftan da bu kaçınmaklan ayaklarım artık koptu, diil salt kazmadan kollarım hem belim acısın.

– Annêêrim seni, komşu, pek islää annêêrim hem zorlarını da inanêrim. Ama ne var naşey yapmaa?! Sanêrim, ki senin o çok beklenân gözelinean nası-nicâ bulacak yolu evâ, – uslandırêrim bân onu, da serin maazada girişeriz dünkü yaamurcuu yıslamaa...

Ne var, ani komşuykanın halizdân evâ gelmesi dâ diildi belli. Telefonda o haberlâr – benim “iiliklerimdândi”. Başka türlü komşunun o otlanmış aulu kazma görmeyeceydi.

HOPAY-ZUPAY

Dädu Kosti bir gospodar adamdı, çokuşaklı aylenin başıydı. Tamannadıynan 80 yaşını, toplêêr uşaklarını, tek-lif eder yakın senselesini, birkaç komşusunu. Tutêr maasuz çalgıcı, ki bu önemni yıldonümü kalsın uşakların aklında çok vakıtlara.

Sofralar gözâl donadılmış, muzıka kapu önündä çalêr, insannar buyurup şennener... Demedân, konuş bulêr yolunu. Ama dädu Kostinin ürää heptân sevinmeer, şennik onu birtürlü saramêêr. (Ne var ani gençliindä o bir capar oyuncuymuş, ihtârlıkta da oynannarı pek sevârmış. Burada sa tunup uygun oynamaa kimsey alınmazmış).

Kötü keflân o çıkêr aulun boyuna, yakêr bir tıgarka. Muzıkanın käämil ötmesi işidilârmış sokaktan da. Sokaan öbür tarafında toprak kufneciin başında çingenä Görginin oolu may çıplacık, ama muzıkaya görâ oynêermısın oynêêr...

Bu komediyayı görüp, dädu Kosti çocaa seseder:

– Mitika, gelsânä bizdä dâ yapasın biraz şennik, büün bân 80 yaşımı tamannêêrim.

– Gidârim, dädu Kosti, ama bölâ gölmekçâ ayıp insan arasına katılmaa, delikanni kızlar başlêêr kam bana göz atmaa, – deer çingenecik.

– Taa sora nesoy-nesoy bir don bân sana bulacam, – uzadêr lafını dädu.

– İslää ozaman, bularsan – yolla, giyineyim dâ savaşacam gitmää, – hep oynarayak , şen üzlân söleer Mitika.

Çok vakit geçmeer, dâdunun torunnarın biri götü-rer taşınmış, ama dayanıklı bir kara şaravar. Giyârkenä,

elini cöbünä soktuynan, razgeler birkaç tıkaçlı banknot (annaşılêr, ani o paralar orda unudulma). Aykırılayıp yolu, girer Mitika aulun içyanna. Oturup sofraya, aurt dolusu iyer, arada-saatta şarapçık buyurêr. Doyunduktan sora sımarlêêr çalgıçılara onun beendii avasını, kalkêr da tok güüdäylän, şen kafaylan hem çöküp oynêêr, hem seslän çaalêr:

Hopay-zupay – şaravar,
Rubam var, param da var.
Bän idim, içtim şarap,
Hem oynarım üç ta saat.
Dädu Kosti şenniktä...
Yalnayakım. Vay ökçäm!..
Çal çırtma, düülsün daul,
Bekim çizmäm dä olur?!

KENDİNİ GÖSTERTMÄK

Noyabri ayın ikinci payıydı. Pazar günü. Tanas, Vani hem bän çalgıcıydık düündä, güvenin tarafında. Güvä Beşalmalydı, ama gelin Tomaydandı. Üülen zamanı Beşalmandan gittik Tomaya gelini almaa.

Maşinalardan indiktän sora saadıçları, kalan düüncülärlän, teklif etti gelinin tarafı yaşayan evin büyük başına; dever kaldı hayatta çiiizi annaşmaa, neredä bulunurdu eni satın alma bir ruba dolabı, krivat üstündä yıvılıydı gözäl, balaban bir üklük. Bizä dä teklif oldu evin altyankı tarafında ateş kuhneciinä.

İzmettä bulunan karıların arasından biri koydu sofraya imää, içki, buyur etti bizä da gitti kendi işinä. Biz, çalgıcı olarak, bölä erlerdä seftä diiliz, ama aramızda Tanas, kıyıışmamak gibi iş onda hiç yok. Oturduk sofraya da ii imäk havezliinnän giriştik buyurmaa... Tanas paralayıp süüş pilici, bir elinnän iyer, obürünnän dä filcannarı şaraplan doldurêr hem kam türkü çalarak deer:

– Bu kuşcaaz susamış ba, onun, bana kalsın, fit bu-azçaazı kurumuş! Buyurêr içkicii kendi, bizi dä, elbetki, unutmêr...

Oturduk sofrada yarım saat kadar, beki dä taa zeedä. Bir dä bakêriz, dever geler teklifinnän:

– Muzıkantlar, eter nekadar çöplendiniz. Çiiz artık annaşılmış, gelin düzülü. Buyurun dışarı da çekedelim çiiizi çıkarmaa.

Biz aldık instrumentleri, erleştik sundurmada da giriştik çalmaa çiiiz oynatmak avasını. Tanas, süüştän hem rakıktan sora ii keftä bulunup, alêr daulu sırtına da hem daulu

düüyer, hem aazlan çalêr, hem çöküp, oynêêr... (Onun profesyonel zanaatı da haliz oyuncuydu).

İnsannar bu komediyayı gördüynän, brakıldılar çiiizi siiretmektän da hepsi kafalarını çevirdi daulcunun tarafına. Tanas bunu gördüynän, başladı taa-taa çarpılmaa. Ayaklarınınan, o nallı ökçeli emenilerinnän başladı tırnakop gibi kazmaa, sundurmadan mayızlı suvayı, ardına samannı suvayı kopartmaa... Etiştüynän dolma erä, küllän toprak çeketti fırlatmaa, kara tozdan başladık negraya dönmää, biri-birimizi başladık tanımamaa.

Bän çektim kendimi bir tarafa, trubada çalmaktan brakıldım, ki soluumu artık çekämärdim. Vani, sırıldıp, akordeonda savaşêr naşeyssä taa çalmaa, ama surat – kara şeytan, salt o siirek dişleri yalabiyêr. Çiizi taşımaa bitirdüynän, akordeonun da sesi kesildi, ama daulcu birtürlü hep durgunamêêr.

Çözerim bän trubadan basmayı, ani baaladıydılar güvenin evindä, sildiririm parmak kalınnında o tozları da ayna erinä trubanın yalabık tarafını yaklaştırêrim Tanasın suratına. O, acan gördü kendi zotkasını, korkudan aşaa kaçırdı daulun tokmaanı hem kapaanı, da böleliklän durgundu daulun o düülmesi hem sundurmada o kuyunun kazılması, angısının derinnii olmuştu daulcunun taa dizlerinädän.

Bir haftadan sora bizim grupaya genä teklif oldu düündä çalmaa. Ölä uydu, ani bu gelin dä hep Tomaydandı.

Gittik açan gelini almaa, Tanası gördüynän, iki tomaylıyka karı lafederlär: “Mari, o artist-daulcu çocuk genä burada, mari! Kim nelär genä gösterecektir. Mutlak duracez da siiredecez...”

Tanasa bu da läözımdı. Çiizi annaşmaktan sora, çıktıynan dışarı çalmaa, konduk gözäl kaavi beton eşiklerä. Çii-

zi, oynadarak, çıkaracaklar ikinci kapudan, neredâ hep bölâ kaavi eşiklârdi.

Bân açan duydum, ani bizim daulcu naşesâ genâ holluklanêr, ona dedim:

– Uslan ba, çocukak, bu beton eşiklâr diil sana geçende-ki dolma sundurma. Burada sän olur kopardamayasın suvayı.

– Bân mi?! Salt betonun yaldızını kopardayım, birtaa – gittim aşaa belädân! – girgin-girgin cuvapladı Tanas.

– E “ha”, görecez, – dedim bân, da çekettik biz genâ çiiiz oynatma avasını çalmaa...

Daulu alıp sırtına, Tanas, tokmaa becerikli çevirdip, girişti sık-sık ba daula, ba kapaklara urmaa, seslân çalmaa hem o nallı üüsek ökçeli emenilerinnân beton eşiklerin üstündâ çeçötka düümää... İkidâ-birdâ dâ göz atêr ayakların altına – sanki taa kopartmadı mı betonun kabuunu. Tepiner ne kuvedi var, ayakların altından kıvılcın fırlêêr... İnsanım şen üzlerini gördüyünân, taa pek savaşêr, suratından ter akêr, ama neetini birtürlü üzâ çıkaramêêr.

...Nası-nicâ aldık gelini, erleştik maşınaya da yollandık duuma küüyümüzü Beşalmaya. Çıktıyan kenara, aldık açan kır yollarını, Tanas bir zavalı seslân danışêr:

– Çocuklar, siz üşümediniz mi? Neçinsâ benim pek ayaklarım üşüdü (hava aslı ani serincäydi).

Ama nesoy da üşümeyecek?.. Açan kaldırdı ayaklarını, – çeçötka düüyâ-düüyâ diil ani emenilerdân nalcaazlar fırlasın eki ökçelâr boşansın, ama tabannarı da inmiş, kalmış salt kopuk çoraplar.

– Buna deniler: “Gösterttim kendimi”, – mırıldanarak Tanas söleer da, sokup o suuk ayaklarını deverin sıcak kürkü içinâ, birkac minudadan uyuklêêr...

MEZARLIKTA

Cumertesi günü, nası coyu insannar, Todur da geler mezarlaa. Ölmüşlerin camı için, adetlerä görä, birär filcan şarap buyur ederlär mezarlıkta. Ama Todur alatlamış, yıslamış guşayı biraz taa vakıtları da, oturup bir kruçanın önündä, girişer bir tıtsı, tutnuk seslän dizmää: “Mamu ma, mamu, drasti ma, mamu! Neçin dıvecä yattın, kimnerä bizi braktın?..”

Görüp dizleri üstündä bu zeetlenän adamı, o mezara yakında bulunan Dona babu yaklaşêr da Todura deer:

– Çocuum, kimi sän bu kadaradan dizersin? Kimin için üreeni koparêrsın? Ölmüşün patredinä bare baksana da göräsin, anı bu mezarda yok nası olsun senin anan, neçinki patrettä adam siması.

– Ama ölä mi? Tätü va, tätü, drasti va, tätü! Neçin bu yolu kaptın, bizi kimnerä braktın? – erindän hiç kıpırdanmadan, kuru yaş dökeräk, Todur hep bir dizer...

RİFMA

Küçüklük dostumnan Simonnan bir yaz günü avşam serinniindä gideriz könnü küü kenarında çöşmeyä su getirmää. Simonda vardı havez muzıkaya (nesä getirdärdi kemençedä), bän dä başladıydım çalmaa trubada. Düşüne-riz, çalgıcı olarak, prost olmayacak bilelim biraz poeziya-yı da. Nezamansa beki düzecek kendi muzıkamızı kendi peetlerimizä görä, ne biläsin!

Bu düşünmeklerdän sora ikimiz dä geldik bir fikirä: çöşmeyä dooru yolumuzda ne görecez ya işidecez, seçimni işlerä düzecek kısıdan birär şiircäz. İi mi olacek yufka mı, ama mutlak rifmalı olsunar. Kim taa az düşünecek, dolu kazannarı geeri dooru o taşıyacak.

Simon suacıyı aldı, bän boş kazannarı da aulların ar-dından yollandık çöşmeyä... Önümüzä çıktı bir kara kedi. Simon aldı ilersini:

Ey, kara motan,
Süülmediydin sän çoktan.

– Geler esaba! – dedim bän dä urdum kendimi düşünmeyä.

Çukuru aykırladıynan, işidildi truba sesi, bir kıvrak kadınca ötmesi (yakın bir komşumuz çalgıcıydı). Çok-çok bakınmêêrim da dolu aazlan (ellerimizdä vardı birär kumata malaylı ekmek) söyleyiverdim:

Oglan çalêr trubada –
Umut eni rubada.

– Sän fit getirttin, ba! – Simon şaştı.

– E, nası ölä e! – hodullandım bän, – sansın iş yapmaa annaştık e!

Hiç annayamadık, nası etişmişik Matorka babuların aulu uuruna. Aul – otlumuyusun-otlu, ayırıktan hiç er görnmeer. Ortankı çocuu, Petruş, kazma elindä bir köşedä naşeyssä eşiner...

– Kolay gelä işinä, komşu, – seläm verdim bän ona. İşidip bunu, Simon bana bir çıkış:

– Sän ona taa seläm da mı verersin? Ama cok-çok uzatmêêr lafını da kendisi da “selämneer” Petruşu:

Ey, haylaz tosun,
Sendän yok ne... olsun!

– Ho, ho, durgun! – kapayıp elimnän aazını, susturdum bän dostumu.

...Adım-adım, laf-laftan etiştik biz çöşmeyä. Bakêrız, bir sürü koyun deredä, nereyi çöşmedän dä su akêr, içerlär sucaaz... Çoban da susuzluunu bozêr çöşmedä bir büyük alümin çölmeklän. Cölmektän suyun yarısını içer, yarısı da o siirek bıyıkların arasından erä akêr...

Bu kartınayı esap alıp, bän dayanamadım da dedim:

Drasti ba, dädu Tanas!
Ne çitina bıyında az?

O – ne ölä desin, ne bölä. Urup çölmää bir erä, alêr o demir kırlıgalı çoban sopasını da açan vıjlattı bizim topuklarımıza, biz yukarı fırlayıp, ikimiz dä bir rifmada uzattık:

E-e, bu kart dädu Tanas
Rifmadan da annamaz!..

SAADIÇ KOLTUU

Cumertesi auşamnen bayadan sora Kırık Koli dostlarının girerlär kırçmaya üzär gram rakiya. Laf-laftan, filcan trinklamasından çıktıkça graduslar kafaya, çekeder onnar aklına getirmää gençliklerini, olduu ya olmamış işleri...

Koli bu boş laflara çok dayanamêêr da deer:

– Çocuklar, kafaya geldi bir faydalı fikir. Bendä nişanda var birkaç insancık – parmaklarınızı yalayacenz! Sanêrım, ani siz dâ bir tarafta kalmayacenz. Hiç uzatmêêriz panayırı, yollanêriz uz orayı!

Düşünmeyä dostlar çok-çok urdurmêêrlar kendilerini. Pinip iki motoçıklaya, tozadêrlar Başküü tarafına. İlk tükenä etistiynän, ilderdä gidän motoçıklarla durgunêr, ardına – öbürü dâ.

– Dostlar, girginnik için taa üzär gram lääzım buyurmaa, – bir üüsek hem girgin seslän izin verer Koli, da girerlär genä kırçmaya. Atıp guşaya birär “kandilcik” o biyaz “okunmuş sucaazdan”, bir dâ şefteliyi payedip dört paya, doorulêrlar genä yoluna... Etiştıynän küüyün meydana, motoçıklaları sapıdêrlar Kultura evin önünä. Görüp iki genç insancık pinärkenä eşiklerä, Koli motoçıklardan atlêêr erä da takışêr onnarın ardına.

– Länka, Länka mari! – bir keskin sestä sesetti o.

– Ne oldu, svatanak? – geerdän tutunup Kolinin yakasından, sordu bir geniş arkalı başküülü olan.

– Bişey, bişey yok! – taa gerdän seseder Kolinin kafadarı Kayıp Kosti da ansızdan yamadêr o çocuun kulaana bir şamar, nedän sora pinip motoçıklalara, kopederlär Beşal-maya dooru.

Geeri gelärkenä, yol boyunda görerlär gerili bir bük palatka. Onun önündä düüncülär oynarmışlar bir dolaşık oyun – firlikundak. Yolcular durgunêr.

– Bän bunnara verilmeyecäm, bän onnara toprak idirecäm, – yaanêr Koli da, inip mototıkladan, karışêr oynana. Taman başlêr kendini göstertmäâ, kıçını iki tarafa bükürtmäâ, bir dâ baksana – neredän nereyi sıkı soluyarak bir kişidän ses: “Tä nerdä o maymunnar, ba!”

Cocuklar ikisi, angıları oturarmışlar mototıklalarda, etiştirerlär yokolmaa. Kayıp Kostiyi düşürerlär erä, urup stavrozuna bir ştaketka. Koli nereyi sıyrılanêr, birdän-birä esap alamêrlar.

– Orada yok, burada yok... Neredä sanki saklansın? – sölenip durêr eriflerin birisi.

– Pek yıraa, sanêrım, ki gitmedi, – deer o geniş arkalı çocuk da girer palatkanın içinä. Açan göz atêr karşıda masaya, esaba alêr kayıbrı: baş saadıcın saa tarafında koltukların arasında, kurup kendini, nası te o küçük boyda horozçuklar, oturarmış Koli dâ.

– Ey, saadıç koltuu, ya çık burayı bir “Letka-Enka” oynayalım, ba! – üfkeli teklif etti Koliyi o görümnü erif, ama Koli işitmezdän geldi. Ozaman erifin üfkesi heptän çıkêr da o, tutup Koliyi bacaklarından, onu masa altından çıkarêr.

Halizini, ne olêr bundan sora orada, açıklamayacez. Ama pazertesi günü Kolinin karısı iştä buluşup brigadirlän, ona bir çıkış:

– Ne be, nesoy dejurstvo bu olsun? O hırsız kongazlılar meyva başçasında bizim olanı bütün ezip–çürütmüşlär.

– E ne var kolayı yapmaa, yaşarkana nelär sade olmeêr, – enikunudan deer brigada başı, aklınca da düşüner: “Ayol–ayol! Bilsän nelär geçti onun başından!..”

SAADIÇLAR, ŞENSİNİZ Mİ?!

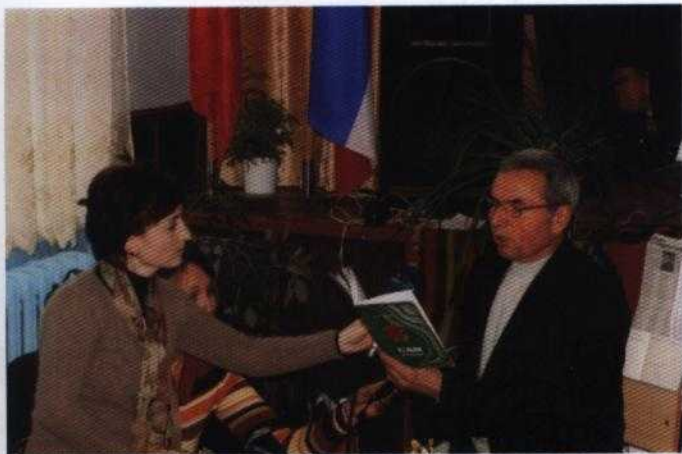
Düün avşamnı. Datlı imeklär, käämil şarapçık, gözäl şenniklär... Demedän – konuş, ani hiç paası yok.

Bir dâ ne olduysa, oyunu en koyu erindä brakıp yarı, Todur palatkadan çıkêr ölä bir çapkını hızlılıklan, deyecän, ki çatıdan kopmuş. Taa çıkınca dışarı – hu-u – koçannın ardına (Ne saklamaa – adamı ürek tutmuş). Näändan nereyi – bir boşta, kendi başına buyuruk domuz eşärmış o koçannı, bezbollahi papşoy tenesi aarardı... Bu işi Todur esap almış, ama ardını aaramaa vakıdı pek olmamış.

İndirdiynän donnarını, çökärkenä aşaa – gel o gezintici zulum gırlıta, gir adamın çatalların arasına da kopet palatka içinä masaları dolanmaa... Todur bulunup domuzun sırtında, donnarı da dört bacaklının şkembesi altında, geçärkenä saadiçların önündän, bir titsi seslän sorarmış: “Saadiçlar, şensiniz mi?!”

V. Filioglu yaratma zanaatında

V. Filioglu prezentaçiyada kıyadına "Can sızıntısı"

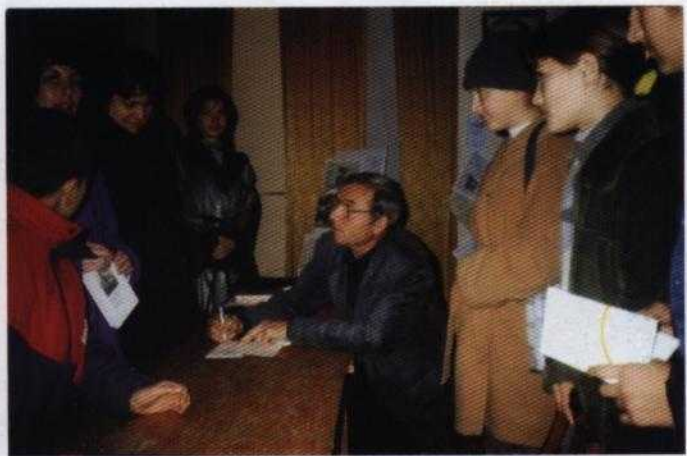
V. Filioğlu Komrat Regional bibliotekasında okuyucularla buluşmakta

V. Filioğluyu Beşalma ilçesinde 50-nji yıldönümünäni kutlamak

Kazayak küüyün lişeyindä okuyucularlan buluşmakta

Komrat devlet universitetindä

İntervyu Moldova-1 kanalına

İntervyu Moldovada yaşayan Azərbaycanlıların Azərbaycanla əlaqələri barədə

Kosti Vasilioglunun 70-ci yildönümündə

*Vasi Filioglu hem Todur Marinoglu Komratta
D. Kara Çoban adına lişeydä*

Beşalmada D. Kara Çoban adına muzeydä buluşmak

Vasi Filioğlunun 60-cı yıldönümü

*Vasi Filioğlunun yubileyində kutlamalar.
Mikrofondada eşi Pelageya*

Vasi Filoğlunun peetlerinä görä türkü

Wasi Filoğlu hemi peet Sämi

«Ha tä şindi, ha şaşalım!..»

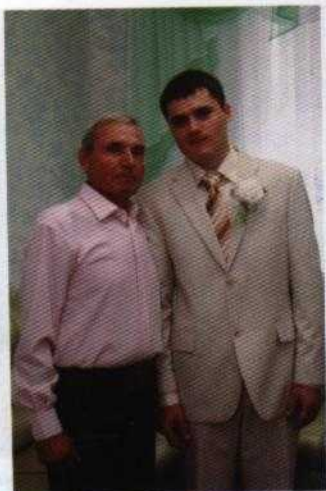

Beşalmada D. Kara Çoban adına muzeydä buluşmak

«Ha tutunalım kol-kola!»

Vasi Filloglu hem oolu Sandi

Eşinnän ballanmakta

Sandi oolunun düünündä

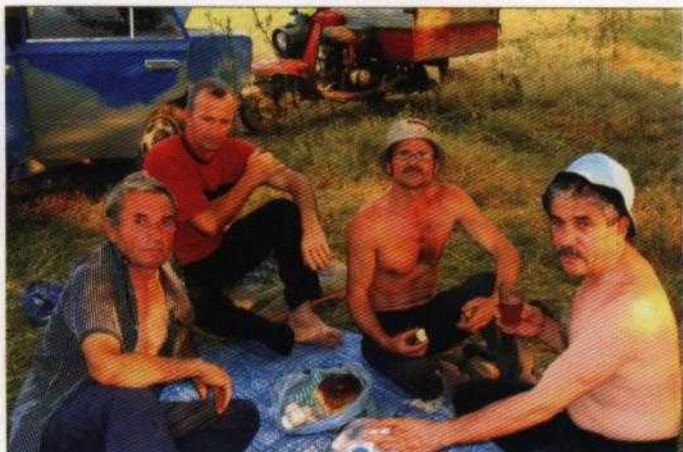
Vasi Filioglu hem aylesi: torunkası Aydına, oolu Valerian, gelini Natali, eşi Pelageya, torunkası Nasti, gelini Irina, oolu Sandi

Vasi Filioglu aylesinnän svatusunda musaafiriktä

Konuşun sonunda

Kır işlerinin aralında: İvan Karanastas, İvan Deli, Georgi Filioglu

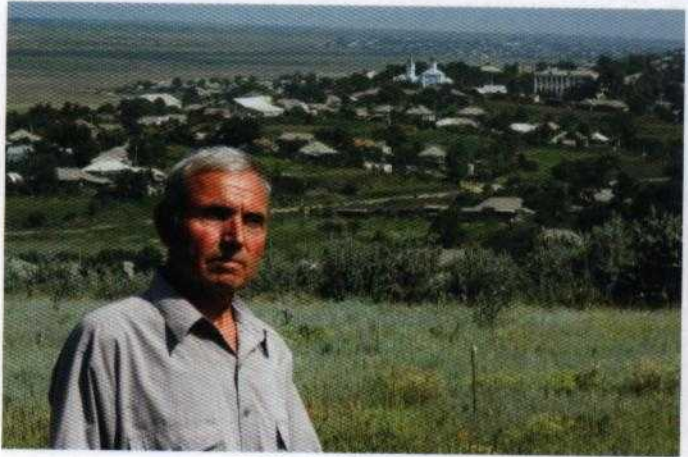
Senseläylän dinnenmäk kıpinnarı

Evin bařesindä

Sevgili buluşmak!

V. Filioğlu düşünmekte

V. Filioğlu kendi baayında

V. Filioglu resimci İvan Karanastaslan sözleşmektä

Şen olun! Dostlarıñ buluşmaktä

Evdä meyvalık başçasında

Tarladan bir gözäl selämnän

SİGORTA DOKTORLUU

Bulunarak bolniçada bir palatada birkaç kişi, sigorta doktorluu yaşamamıza girdiktän sora, herkezi annadardı birär epizod, nelärlän baalydı onnarın taa birär ad kurulması. Elbetki, bu hastalar hepsi laf ustasıydı, onuştan ne onnarın aazlarından çıktı, savaşacam ölecä dä yaprakta sıracıklara erleştirmää...

Poliartrit Vani:

– Geldiydim doktora zorumnan: eşektän düştüktän sora basamazdım ayaama, topuktan sol ayaam döndüydü bir tarafa, parmaklar bakardı hêysaya.

Soyundurup beni trusicä, borç kaşım sapınnan doktor araladı aazımı, baktı buazımı taa nelärsä yaptı da dedi: “Sendä bu hastalık çıkacak uçmak formasında poliartrit, o butakım kıvradêr insanın herbir ekini. Hiç bişey beklämä, topla palaputtanı da tozat bolniçaya, stañonara!”

Oflayarak, sopacaa dayanıp, topal-topal adımnayıp, açtım bän bolniça kapularını. Geçer bir gün, geçer iki, artık hafta aykırılêr, bän hep yatêrım, auçlan kopça içerim, nakol hem kapelniça kablederim. Ama ayak birtürlü doorulmaa istämeer, acısı gittikçä taa sertleşer...

Bir gün girdiynän doktor palataya dolaşa, dayanamadım da sordum:

– Doktor, yollamêêrsın bare rentgenä, olmasın başka cıran bişey, eki çıkık, ya kırıklık?

– E ne, benim okadar annamam mı yok, naşey?! Ama sän okadar pek istärsän, git taa sora baktır kendini, varsa zeedä paracın.

Türlü-türlü sayıkladım da ertesi günü yaptım bän düşünmeklerimi. Geldiynän rentgendän, giderim dooru ambulatoriyya, benim doktoruma.

– Ne ba, bilgiç, ne söledilär rayonda? Bän sana dedim, ani sade boşa yol tepeleyecän.

– Ne deyeceklär, dedilär, ani ayaan topuktan çıkıklı varmış, kanatlı poliartrit ta kiminsä kafasında uçarmıs.

– E, kâr, – sarkıdıp kafasını, dedi doktor da yollandırdı beni çıkıkçıya hem nereyisä taa bir erä...

Dişsiz Koli:

– Cekettiydi ansızdan bir dişim acımaa. O gecä gözümü hiç kıpmadıydım, hep bir kaçındıydım: ba giderim komşuykaya okutmaa, ba sarmısak koyêrim, ba tuzlu slanina, ba rakıcıktan dadêrim, ama hepsi bu kaçınmaklar oldu boşuna, titsi acı nicä zeetlärdi, ölä dä bişeydän aldırmağı.

Sabaa olduyunan, alêrim yolumu da giderim doktora. Sıram geldiynän, açtım kapuyu da sordum:

– Var mı nası girmää?

– Pek varsa zorun – buyur! – bir üfkeli sestä verildi cuvap.

– Ne söyleyecän? Durma bana nicä direk, erleş te o yatnık skemneyä, – dedi doktor.

– Ne söyleyim, te bu aurt dişim bütün gecä brakmadı beni hiç raada.

– Ya aç aazını, taa aç! Da pek mi acêêr? – uzadıp sesini, sordu doktor.

– Bundan taa pek yok nereyi olsun, – acıdan oflayarak, zoruna çıkarttım bän kendimdän bu peltekli lafları.

– İslää, – dedi doktor, – annêêrim, ani buncak yol burayı boşa yapmamışın. Şindi biz o acıyı oturdacez erinä, makarki acıyı uyvaştırmaa deyni ilacımız bitti.

Alıp kerpedeni elinä, iki kerä açan darttı, diş fırladı yarım cenäylän bilä. Bundan sora diil ani dişin açısı geçsin, ama acı tuttu bütün kafamı. Evä etiştinyän, bakındım aynada – çıkarmış diil o açıyar üstänki dişimi, ama altända bir yalnız kalan saa diş.

Ertesi sabaa avtobusa pinerim da, gidip genä “mastura”, deerim:

– Doktor, siz çıkarmışınız diil o acıyar, ama bir saa dişimi.

– Sän ne, ya aç aazını! Hem dä ani, ama ne var kolayı yanılmaa, yanılmaz salt bir Allaa. Şindi biz bunu hızlı doorudacez.

Bu sıra urdu bir nakol, uyvaştırdı diş etlerimi da o çelik burgusunnan çeketti delmää iki kalma dişimdän birisini, yoldu nervileri da koydu plomba. Bu şeytannıkları yaparkana, sansın pek acıtmadı. Ama... nakolun kuvedi geçtiyän, çeketti benim o baştan acıyar dişim hem diş etlerim okadar zeelemää, sansın bütün aazım doluydu dişlän da 32-sidä birdän acıyardı.

Etiştinyän evä, eşim deer:

– Ne okadar kudurêrsın, sansın ikiz uşak duudurêrsın?! Ya yaklaş bana, uslan da aç aazını. – Senin o bitki saa dişini dä bozmuşlar be, açık aazlı!

Üfkedän hızlı açêrim bir telefon da baarak deerim:

– Doktor, siz benim o bitki saa dişimä delip plomba koymuşunuz, bu hasta diş sä nicä acıyardı, hep ölä dä çarpık gibi kendini yapêr!

- Brä, sän dä o dişlerinnän, artık canıma takettin.
- E ne, bendä zeedä diş mi var osa cöbümü gidiştirer zeedä para mı, ne?
- Al garant taloncukları, ani dün-ötöögün ödediydin dişlerini düzdürärkenä, da gel bana sabaa nekadar erken, başka erä bän taa kaçırılanmadaan. Bendä bölä kural: iki diş yanniş çıkararsam paraylan, üçüncüsünü çıkarêrim parasız!..

Apendiit Ladi:

...Çekettiydi ürääm acımaa taa düün avşamı. Adedä görä, köprülerdän geçärkenä, gelini alardım kucak, makarki güüdelerä baktıynan, o benim kadar birbucuk vardı.

Bütün gecä düüncülärlän bilä şennendik, atlayıp oynadık... Sabaalen, saadıçları götürdüktän sora, üreemi çeketti genä sıkmaa, deli gibi kıvratmaa. Babular sayıklêêr, ki olmasın aarlıktan bişey, da girişerlär beni ilaçlamaa: biri üreemi uumaa, öbürü göbeemi sarmaa, ama acı birtürlü geçmäzdi. Ozaman götüremlär beni ambulatoriyaya, oradan aylä doktoru yollêêr beni rayona, hirurga.

Taa girdiynän kabinedä, hirurg esneyeräk dedi:

– Şindi kär geldim düündän, ama hiç durma, tırman masaya, mutlak sana lăázım operatıya, ki sendä apendiit patlamış.

Ne var kolayı yapmaa, soyunup pindim masaya, girdim bıçaklar altına...

Nesoy geçmiş operatıya, nekadar vakıt sürtmüş söyleyemeyecäm, çünkü narkozdan sora palatada gelmişim kendimä. Birkaç gün vardı acım, ama bolnița izmetçileri

hepbir saap çıktılar, vakıdınca ilaçladılar... Başladım açan ayaa kalkmaa, kendimi gezdirmää, kolverdilär evä, ama sınırladılar birkaç gündän sora genä gideyim doktora da bakaceklar, ne halda bulunêr şkembäm, hem, yakışarsa, çıkaraceklar iplikleri.

Bän girdiynän doktora, o suvazladı başımı da sordu:

– Ne olêr, dostum, nası duyêrsın kendini, problema gibi iş yok mu?

– Ne söyleyim, – dedim bän, – kalan taraftan hepsi islää, ama bir işi annayamêêrim: dikişlerin uurunda içänki tarafta nesä bir çetin şey sansın var, hem arada-saatta orada bir muzıka sesi işidiler.

– Nesoy melodiyası, annayamadın mı? – sordu doktor.

– Kam ölüyü geçirmäk marşına benzeer.

– Ya tez indir donnarını! – bir sert seslän izin etti doktor. Yokladı şkembemi, suvazladı dikişlerin uurunu, da açan dayadı kulaanı o çetin şeyin uuruna, moment genä başladı o muzıka çalmaa...

Doktor birdän fırladı yukarı da delibaş gibi baardı:

– Solesänä e ba, ayol! Bän sä aklıdan bozuldu, köşä-bucak aarêêrim, aktardım, birersi kalmadı.

– Naşey aarêêrsınız? – annayamadım onun lafinı da tezlää sordum.

– Cöp telefonumu, našey, taa sorêr da, maanacıktan bişey bilmeer, hırsız! – Belertmä bana o gözlerini, ama tez soyun da geç operatıya odasına, eşek kafalı...

VARDIR MI GÖRDÜÜN?..

Düün pazarı. Guvä tarafından düüncülär maşinalarda, avtobuslarda giderlär Komrata gelini almaa. Biz dä, beş kişi, çalgıcıyız, şennik yapêrız. Etiştıynän gelinin evinä, girdiynän aul içinä, hepsinä döktülär birär filcan şarap. Sora kresnița deverkaylan girdilär bir başa gelini düzmää, kalan düüncüleri teklif ettilär büük başa, masaya, çalgıcılara da imää koydular kuhnedä.

Sofrada, şükür, sarma da var, kaurma da var, paça da var. İçki – çaynik şaraplan dolu: buyur, nekadar canın çeker. Burnu Tanas (bizim daulcu) hem iyer, hem filcan sürer: bu taraftan onda üşenmək yoktu. Birkaç sıra sofrada filcannar döndüynän, Tanas deer:

– Çocuklar, siz esap aldınız mı, ani sofrada süüş tauk yok, beni sä üçüncü filcandan sora pek süüşä çekti.

– Bulacez kolayını, – dedim bän ona, kemireräk kart bobananın bir coglan parçasını.

Lafımı bitiri-bitirmäz, girdi yanımıza orta yaşta bir karı.

– Bulü, sän vardır mı gördüün bizi süüş tauk iyärkenä? – yalanarak sordum bän o insana.

– Ayollar, nesoy var kolayı göreyim, açan yaşamamda sizinnän bän büün seftä buluşêrim, – cuvap etti karıcık da, yavruşka gibi dönüp, çıktı dışarı.

Birkaç minuttan sora girdi yanımıza bir ihtärca karı, fitasının etään bir köşesi prajdasında kısılıydı (bezbelli bu insan açığıkaydı). Koydu sofraya tepsiyi iki pipi güüdesinnän da dedi:

– Ne be, svatular, aalaşmışınız çorbacıkaya. Ne, korkunuz, ani sofradan aaç mı kalkacınız?

– Ba, – susmêêr Tanas, – erkeçikiz könnu: masada sadaçılarım önündä gördük o “goguları” da dedik bişey sanki olmasın.

Taman o süüş pipileri paraladık, nası domuzlar hasırı paralêêr, bir dâ geldi yanımıza delikat giyimni, bir kırmızı çeneli adam. Tanas lafını kam dolaştırarak sordu:

– Svatanak, canabın vardır mı gördüün Beşalma muzı-kantları rakı içärkenä?

– Bu işi yok nası göreyim, ki sizinnän büün ilk sıra buluşêrız, – üzünü kızardıp, cuvap etti o adam da nereyisä tez yokoldu...

Birazdana kuhneyä hızlı girdi iki taa genç erif: birindä – bir şişä satın alma rakı, öbüründä – bir garafa yapma rakı. Bizä taa yaklaştıyan, ikisi dâ bir aazda sesetti:

– Çocuklar, ne siz sölediniz bizim o çorbacıya? Tutunup ikimizin dâ yakalarımızdan o bizi biri-birimizä urdurarak üfkeli sordu: “Bän sizi ne işçin kırçmar koydum ba, kalın kafalılar – iş mi yapmaa, osa beni erä mi sokmaa?!”

– Sansın bişey prost demedik, salt sorduk, vardır mı o gördüü bizi rakı içärkenä, – deyiverdi Burnu Tanas.

GİT TÄ ANNA...

Komrada vardı neetim gitmää da o üzerä çıktıydım tra-saya, merkez yoluna. Kismetä, çatırıkta taman durmuştu bir avtobus.

Ne sormak, ne bişey – o taa durarkana, pindim da erleş-tim boş sidenyaların birindä.

Pençerelerdä perdeciklär çekiliydi, gözlerimä güneş ur-mazdı da, sarsa-sarsa avtobus oymaklı yollarda, bän tezliyä uyuklamışım... Bir düş gibi geldi, ani beni, sansın kimsä peşimdän sarsaladı. Araladıynan gözlerimi, annadım, ani bu şoförün işi, da uyku semesi uzadêrim ona 10 ley hem göstererim üç parmak, sanki nekadar para o çevirsin geeri.

Şoför çok-çok düşünmeer dâ kam üfkelicä seslän bana deer:

– Nesoy sdaçi istersin, açan sän bundan kaarä taa 10 ley läüzüm veräsin?

– Nezaman bu zakon çıktı, ani Beşalmadan Komra-da kadar yol yapsın 20 ley? – belirdip gözlerimi, sordum bän ona.

– Papaşa, senin o kafanda çekerdeklär hepsi evdä bulunmêêr mı, naşey? Nesoy Komrat, açan biz bulunêrız Valkaneştä?!

– Valkaneştä mi? E, sizin bu avtobuzlarımızı git tä kan-tarla anğı tarafa gider, açan onnarı zor annamaa – neredä onun önü, neredä dâ geersi...

GÜNNÄR DÄ GİRMEDİ ÇUVALA E!..

Avşamdan taa biledim kazmayı, hazırladım torbayı, çünkü koydum neetimä ertesi günü erken gitmää tarlaya arpaçıkları ekmää.

Sabaalen, gün duuêr-duumaz, girip maazaya, çıkardım bir garafa şarap, aldım kalan tertipleri da çayır aşırı yollandım tarlaya. Etiştinyän orayı, torbamı astım başta bulunan bir ceviz fidanın gölgä tarafına.

Yoldan sora, oturduynan birkaç minuda soluklanmaa, sayıkladım da geldim bölä fikirä: ilktän, ip gerip, kazmaylan yapacam vadacıkları, sora koyacam arpacıkları, ayaklan gömecäm dä benim işim bu dört sotkada kam üülenädän, islää sıcak çıkınca, bitecek.

Uur gitsin işim deyni, garafayı kaldırıp, aar-aar yuttum 5-10 gurt serin şarapçık da çekettim kazmaylan toprak aktarmaa...

Açan duydum, ani gün başladı islää kızdırmaa, brakıp kazmayı, dedim, nekadar vadacık yaptım, taa kurutmadaan topraa, alayım da koyayım arpacıkları. Salettiynän torbaya – imeklär orda, şarap erindä, arpacıklar nerdä? – Kalmışlar evdä...

Ne var kolayı yapmaa? Sıcakta imeklär bozulmasın deyni, şarapçık ta yısınmasın deyni, oturupta girişerim da enikunu bän onnarı harcêêrım, nedän sora gölgedä birkaçüz minuda uyuklamışım.

Uyandıktan sora bakêrım – benim vadacıklarım da top-racık başlamış kurumaa. Heptän kurutmamaa deyni, girişerim dä nekadar vadacık yapıydım, gün kauşunca, hepsini onnarı gömerim, düşünüp, ani günnär dä girmede çuvala e!..

...Ertesi sabaa taman hazırlanardım çıkmaa evdän, bakêrim – komşu geçer taligaylan. Sordum açan nereyi gider, dedi ani hep tarlaya gidârmış. Savaşaceymış suvan hem sarmısak ekmesini başarmaa.

Torba elimdä hızlı çıktım sokaa da oturdum taligaya. Etiştinyän tarlanın başına, buyurduk birkaçar filcan şarap da daalıştık erlerimizä...

Asaceykana torbayı fidana, açtım da taa bir kerä baktım hepsi mi tertiplär erindä, sanki toomnar kalmadı mı genä evdä.

Aşınık saptan kaymasın deyni ellerim, tükürerim açlarıma, kendi kendimä deerim “Kolay gelsin, çorbacı!” da salederim kazmayı almaa, dünkü vadacıkları çünkü lâázım enidän açmaa. Dönerim orayı, dönerim burayı – erä girmiş kazma, yok dedi dä yok! Kazmasız sa burada yok ne hıyar aaramaa.

Küüyä yayan gitmemäâ deyni, aykırılêêrim komşunun tarafına da yardım ederim ona, ki taa hızlı bitsin işi da geeri gidelim genä taligaylan. Elbetki, o da yardım oldu bana torbayı boşaltmaa, çünkü haşlak havada vardı nicä çok zännıklar da olsun.

...Geçti birkaç vakıt da bän genä gittim tarlaya. Konudum sıraya da çekettim işlemäâ... Bir dä nâändan-nereyi kopuştu taligaylan bizim o komşu. Boyumdan gecärkenä, duruklandı, seläm verdi hem sordu, ne işlär yapêrim. Dedim, ani Allahın yardımınnan büün savaşacam bitirmäâ arpacıları ekmäâ.

– A sän, komşu, ne aarêêrsın buyanda? – sordum bän ona.

– Bän dä, beki, büün bitirärim, – deyiverdi o da sesetti beygirlerä.

– Sän ne, bitirmediydin mi ekmää? – sordum taman taliga yollanarkana.

– Neçin ekmää? Beki bitirärim büün suvannarı çıkarmaa, – tekrarladı komşu.

– E, islää ani ikimiz dä bir gündä bitireriz, uslandım bän dä ilerlettim işimi, çiziyä koyup o bildirkı sörpeşik arpacıkları.

Ama da ne? Günnär dä girmedi çuvala e!..

KOMŞU ŞAKACILII

- Sabaa hayır olsun, şeremetlik yakana konsun, komşu!
- Hayır olsun, komşu, hayır olsun, olsa birkimsey dâ o dilini yonsun!
- Ne işlâr yapêrsın, komşu, görünmeersin dışarda?
- Ne yapayım, diil çoktan kalktım uykudan da, deerim, biraz dinneneyim.
- E sãn, komşu, nelâr aktarêrsın?
- Bey, nesoy gün büün, ama beni dâ okadar işlemää çeker. Gideyim yatayım biraz da beki gecâr...
- Gerçek, komşu, sizin merdiven bizä lâázım mı?
- Bizim merdiven mi? Tâ bunu lâázım ona sormaa. Ama bir işi sana var nicä açıktan söyleyim: sizin olanın Mani gelinin türküdä o käämil sesçeezi beni uyutmaa deyni bana soluk gibi lâázım olar.
- Ne sanêrsın, bãn soluksuz mu yaşêırım? O bana da kaç erdä taa lâázım olêr. Ama ha bunu brakacez.
- Sãn, komşu, taa islää bana sölä: bu yaşamakta kapan yaptın mı?
- Yaptım!
- Nesoy yapalım, da o sizin olanın, komşuyka Varinin dâ aazını makar kapadalım, ba?!
- Kapatmaa deyni, lâázım kaçınmaa. Sana sa nekadar gelerim, sãn hepber uyuyêrsın.
- Nesoy uyuyêrım? Şindi kâr, şindi, olsun bir 3-4 stakan, nicä yattıydım ba!
- Ho, ho, etiştik! Ki vakıdı da sãn ölçersin stakannan, olmalı şarapçın taa bulunêr? Gideyim, ikram edäcän mi?
- Da kâr dâ ani gelecän mi?!

- Gıdecäm!
- Alatlama, düşün biraz, beki dä taa döneçän...
- Komşu, açan görerim senin aulun içindän çıkêr iki kafa altı da bacak, birdän-birä annayamêêrim, angısı onnarın eşek, angısı da sän.
- Bän sä, komşu, seni nezaman da olsa, neredä dä görsäm, pek çabuk annêêrim, ani nicä gücenik fikirlän duumuşun, olecä dä kıpacan.
- Gerçek, bu fikirlär için. Sän, komşu, biler misin, ani adamın kafasında imik sandı 4 bölümdänmiş? Evladın duumasında onnar hepsi boşmuş. Uşak 10 yaşında olduktan sora bölümnerin biri fikirlän dolarmış, irmi yaşında olduynan – ikincisi dolarmış, 30 yaşında oldu – üçüncüsü, 40 yaşını tamannadıynan, imik kapları dördü dä taa aazlarınadan doluymuş. Bu yaşta insanın fikir tarafından en kaavi eriymiş.
- Ama kırk yaşından sora ne olarmış e?
- Ne olêr mı? Herbir onyıldan sora onnar birêr-birêr hep boşalarmış da adam 80 yaşını tamannadıynan, insan genä uşak fikirinä dönärmış.
- Şindi ölä çıkêr, ani raz bän kırkın dolayındayım, fikirin en koyu erindä bulunêrim?!
- Kimsä bulunêr, ama sana bu sevinmelik işmeer, çünkü o kapçaazlar senin kafanda baştan taa kalbur gibi delikmiş, da girän fikir orada çok-çok duruklanmazmış.
- Da bu sanki aslı mı?
- Orasını sora üürenecez bizim o dört ayaklı dostumuzdan. Raz onun kafası taa büücäk, fikir dä olmalıdır onda taa zeedecä. Ama şindi, ki tutmêêrız biri-birimizä küsü, gel dä uzadalım bir kertikli türkü:

Ah, komşum, paalı komşum,
Sözlerimiz – sivri kurşum.
Çimdikleer, yakêr ölä,
Nasıl kartlama pirâ.
Ama yok neyâ küsmââ,
Ko yaasin hep cümbüşlâr,
Ki onnar kefi düzer,
Ömürü zeedeleder!..

İÇİNDEKİLÄR

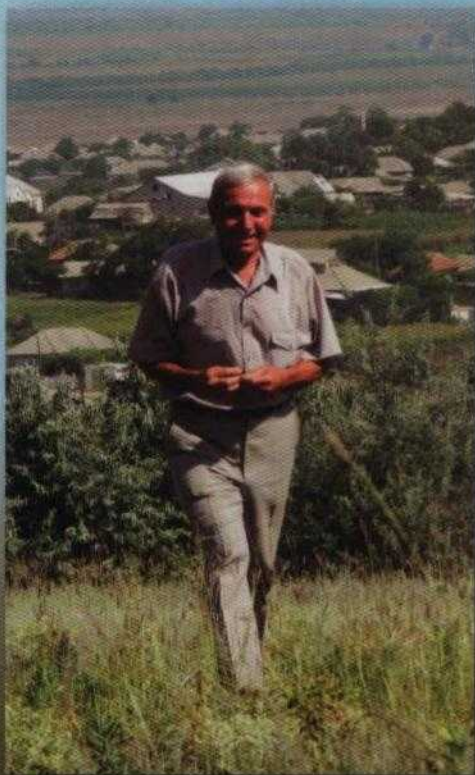
Vasi Filioglu.....	5
PEETLÄR	
Gagauziya-Vatan.....	10
Vatanım – Ana Bucuam.....	11
Gün şilêr, şilêr cömert.....	12
Gün aydın, tatlı sözlär!.....	13
Şen ol, Beşalma!.....	14
Adlêerim.....	16
„Taa bir yaz artık geçti”.....	18
Taa bir yıl kaldı geerdä.....	19
Kuannar, hey, kuannar.....	20
Ayaz.....	21
Baş iilderim, “Struguraş”!.....	22
Sevdä.....	23
Şenniktä canım, ürääm.....	24
Olur-olsun.....	25
Dekabri ayın beşiydi.....	27
Allahtandır bu izin.....	28
Prost et.....	30
Bölecä hep ol.....	32
Çalışman – açık candan.....	33
Bobama.....	34
Yaptıklarımı katla.....	36
Kardaşım, sän kardaşım.....	37
Kimdir bu adam?.....	39
Kaku Läna.....	41
Eni yıl.....	43
Hoş geldin!.....	44
Yılımız olsun varlı.....	45
Ha, taniyin!.....	46
Kutlamak.....	48

<i>Sanki düş mü bu olsun?</i>	49
<i>Gel, oolum, sarmaşalım!</i>	50
<i>Aydına bulutlarda</i>	51
<i>Torunkama</i>	52
<i>"Onbeş yılın var adı..."</i>	54
<i>Olsana benim</i>	55
<i>Gel sän, gel bana</i>	56
<i>Saat gidärdi ediyä...</i>	58
<i>Gelinciim-gülüm</i>	59

ANNATMALAR

<i>Hayırlı brakêrsın iz</i>	64
<i>Çiftçi, üüredici, şair</i>	67
<i>İlîklär hepbir yaayır</i>	71
<i>Baş üilderim bu adama...</i>	73
<i>Alarsam elä te o tokmaa e!</i>	77
<i>Annaşmakta iş</i>	80
<i>Avlanmak</i>	83
<i>Baş acısı</i>	85
<i>Bilgiç</i>	86
<i>Cümbüş</i>	88
<i>Dünürcülük</i>	89
<i>Ey, kimsin sän?</i>	91
<i>Haber</i>	92
<i>Hopay-zupay</i>	94
<i>Kendini göstertmäk</i>	96
<i>Mezarlıkta</i>	99
<i>Rifma</i>	100
<i>Saadıç koltuu</i>	102
<i>Saadıçlar, şensiniz mi?!</i>	104
<i>Sigorta doktorluu</i>	105
<i>Vardır mı gördüün?</i>	110
<i>Git tä anna...</i>	112
<i>Günnär dâ girmedî çuvala e!</i>	113
<i>Komşu şakacılı</i>	116

Yaşaman enilendi,
Sevgili ana topraam!
Düştürmäm günä seni,
Gagauziya-Vatan!

Vasî FİLİOĞLU